

Společnost česko-arabská

BULLETIN

1

2015

OBSAH

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Josef Regner. Projekt č. 3022 „Poznáváme arabský svět s příslušníky arabské menšiny v Praze“
(Project no. 3022 "Discovering the Arab world with members of the Arab minority in Prague")..... 4

Josef Regner. Zpráva o činnosti Společnosti česko-arabské v roce 2014
(Report on the activities of SČA in the year 2014)..... 6

Program Valné hromady SČA konané dne 19. 2. 2015 v Ústavu mezinárodních vztahů v Praze
(Program of the General meeting of SČA taken place on 19.2.2015 at the Institute of International Relations in Prague)..... 10

Usnesení Valné hromady Společnosti česko-arabské ze dne 19. 2. 2015
(Resolutions of the General meeting of SČA dated 19.2.2015)..... 11

Setkání u příležitosti Mezinárodního dne solidarity s palestinským lidem, 1. 12. 2014 v Masarykově koleji v Praze (projevy)
(Meeting on the occasion of the International Day of Solidarity with the Palestinian People, 1. 12. 2014 at Masaryk college in Prague, Speeches)..... 12

Mohammed Al-Nabulsi. Světový den solidarity s palestinským lidem
(International Day of Solidarity with the Palestinian People).....19

STUDIE A DOKUMENTY

Jana Gombárová. Z historie Společnosti česko-arabské: Společnost československo-arabská
(History of Czech Arab Society: Czechoslovak-Arab Society)..... 24

Veronika Vavrečková. Vývoj československo – egyptských obchodních vztahů ve 30. letech 20. století
(Development of Czechoslovak – Egyptian trade relations in the 30th years of 20th century)..... 29

Matěj Denk. Egyptská krásná literatura v českých překladech
(Egyptian fiction translated into Czech language)..... 37

KULTURA

Egyptští autoři na veletrhu Svět knihy Praha 2015
(Egyptian authors at the fair Book World Prague 2015)..... 43

INFORMACE

Mítink solidarity s iráckými uprchlíky a vysídlení, Praha 11. 3. 2015
(Meeting of solidarity with Iraqi refugees and displaced persons,
Praha 11. 3. 2015)..... 49

Lenka Starková. Islamisté ničí historické památky: Zachraňují je čeští
archeologové
(The Islamists are destroying the historical monuments. The Czech
archaeologists rescue these monuments)..... 52

CO SI PŘEČÍST

Co nového vyšlo
(New publications) 54

Knihy z produkce nakladatelství Dar Ibn Rushd
(Books from Dar Ibn Rushd publishing house)..... 56

Ve spolupráci s nakladatelstvím Dar Ibn Rushd

Redakce Bulletinu Společnosti česko – arabské z. s. neodpovídá za názory autorů příspěvků

Bulletin Společnosti česko – arabské z. s., č. 1, 2015, 23. ročník, uzávěrka čísla
20. 4. 2015.

Redakční rada: PhDr. Jaroslav Bureš, Prof. PhDr. Eduard Gombár, CSc.,
PhDr. Jana Gombárová, Ph.D., Mgr. Vladimír Grulich, Mgr. Miroslav Houska,
Beáta Hulínová, Milena Zeithamlová

Návrh obálky: Dana Horká

*Fotografie na obálce: Káhira - mešita Muhammada Aliho – „Alabastrová
mešita“ (přední strana), Káhira - Káhirska věž na nilském ostrově al-Gazíra
(zadní strana). Zdroj: Le Caire, Firenze: Bonechi 1986, str. 5, 34.*

Uspořádala: PhDr. Jana Gombárová, Ph.D.
Dana Horká

Kontaktní adresa SČA z. s.: Bočovská 632/2, 158 00 Praha 5,
tel.: 603500575

www.czech-arab.org., info@czech-arab.org
redakční rada: mirek@houska.cz, gombar.jana@seznam.cz

SČA číslo účtu: 248486470-0300

Příspěvky do Bulletinu můžete poslat e-mailem na adresu: bulletin@czech-arab.org

ISSN-1803-9227

Tisk:
Omikron Invest s. r. o., Doudova 22
Praha 4 - Podolí 147 00

---

21. mezinárodní knižní veletrh a literární festival Svět knihy

Praha, 14. – 17. května 2015

Průmyslový palác na Výstavišti v Praze - Holešovicích

Čestný host EGYPT

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Projekt č. 3022 „Poznáváme arabský svět s příslušníky arabské menšiny v Praze“

Společnost česko-arabská navázala i v roce 2014 na úspěšné projekty z předchozích let s větším důrazem na problematiku integrace cizinců - konkrétně Arabů v ČR.

V rámci tohoto projektu jsme připravili tři akce.

První z nich, která se uskutečnila 14. července 2014, jsme uspořádali v Domě národnostních menšin v Praze. Večer byl uspořádán ve spolupráci s Nadací Anny Lindhové v rámci jejích akcí na integraci v oblasti středomořského prostoru. Seznámili jsme účastníky se závěry našeho průzkumu a shrnuli hlavní rysy a předpoklady úspěšné integrace.

Situaci v ČR nelze srovnávat se situací v evropských zemích s velkou muslimskou menšinou, jako je Německo či Francie, a proto jsou některé závěry specifické pro Česko. U nás neexistují cizinecká ghetta a cizinci žijí rozptýleně mezi většinovou populací - to je plus pro jejich lepší integraci. Faktem je, že velká část občanů arabského původu u nás má vysokoškolské vzdělání, které nabyli na našich školách, a to samo o sobě je předpokladem jejich dobré znalosti češtiny. Znalost jazyka je dle nás nezbytným předpokladem pro úspěšnou integraci. Dalším faktorem je poměrně velký počet smíšených manželství, což samo o sobě integraci napomáhá - jazykově, přejímáním zvyklostí atd.

Vyzvali jsme účastníky, aby své zkušenosti s pomocí našich členů zapsali s tím, že je shrneme v příštím roce v našem bulletinu.

Večera se zúčastnilo cca 120 lidí, převážně Arabů.

Další částí projektu byl kulturní večer pořádaný již tradičně u příležitosti Mezinárodního dne Palestiny, vyhlášeného OSN. Večer jsme pořádali ve spolupráci s velvyslanectvím Palestiny a Klubem palestinských studentů v Praze. Kolem 200 účastníků vyslechlo projevy velvyslance Palestiny, vedoucího kanceláře OSN v Praze a předsedy SČA. Po kulturní vložce byl široký prostor pro diskusi mezi českými a arabskými účastníky při ochutnávce arabských jídel.

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Závěrečnou akcí byl kulturní večer uspořádaný v hotelu ILF jako předvánoční setkání. Večer jsme uspořádali ve spolupráci s Iráckou ambasádou a organizací Irácké fórum v ČR. Zúčastnilo se asi 70 lidí, mnozí i s dětmi. V přátelské atmosféře jsme se tak rozloučili s rokem 2014. Účastníky zaujalo i vystoupení irácké chargé d'affaires paní Ahlam Al-Gailani o současné situaci v Iráku.

Kromě tohoto projektu naše Společnost participovala již tradičně na plzeňském Arabfestu v dubnu a vydáním zvláštního čísla bulletinu s marockou tematikou podpořila i kulturní akce v rámci návštěvy marockých představitelů v ČR v listopadu.

Ing. Josef Regner
předseda SČA

Praha, 11. 1. 2015

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Zpráva o činnosti Společnosti česko-arabské v roce 2014

Loňský rok jsme zahájili členskou schůzí, která zvolila orgány naší Společnosti na příští dva roky a stanovila plán činnosti na rok 2014. Pracovali jsme celý rok podle tohoto nástinu a splnili všechny úkoly uvedené v usnesení. Stále se nám však nedaří zajistit informování veřejnosti, našich členů a arabských ambasad o veřejných vystoupeních našich členů ve sdělovacích prostředcích. Jediný, kdo s předstihem informoval o svých poměrně četných člancích v tisku, byl předseda naší tiskové komise Ing. M. Nabulsi. Je zřejmě těžké zajistit informace s předstihem o vystoupení v rozhlasu či televizi, když jsme pozváni na poslední chvíli před vysíláním, ale bylo by dobré upozornit např. předsedu alespoň poté, aby bylo možno toto vystoupení šířeji využít pro propagaci naší Společnosti.

Po členské schůzi jsme se věnovali přípravě naší účasti na plzeňském Arabfestu. Již 5. ročník této akce organizované katedrou blízkovýchodních studií Západočeské univerzity ve dnech 4. - 11. dubna, patřil zřejmě mezi nejrozsáhlejší akce týkající se arabských zemí v ČR. Festival jsme pomáhali zajistit nejen organizačně, ale ve spolupráci s Nadací Anny Lindhové i finančně. Arabfest se vyznačuje velkou návštěvností jednotlivých akcí a jejich značnou rozmanitostí. Tento ročník byl zaměřen především na hudební umění, jak ukazuje i jeho název *Podej mi flétnu a zpívej*. Aktivně se ho zúčastnil především místopředseda naší Společnosti Mgr. M. Houska, který vystoupil v přednášce a následně diskusi pod názvem *Umění, řemesla a ochrana památek v arabských zemích*. Festival měl tentokrát i několik večerů v Praze, zajímavé byly zvláště diskuse v klubu Cross.

Již tradičně jsme spolupracovali na rozsáhlém průzkumu veřejného mínění o situaci v arabských zemích, pořádaném Evropským institutem pro Středomoří/ European Institute of the Mediterranean/. Průzkum byl zaměřen na národní a regionální změny v předmětných zemích a hodnocení procesu vývoje. Výsledkem je jako obvykle rozsáhlá publikace pokrývající řadu aspektů života v arabských zemích.

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Zúčastnili jsme se rovněž mezinárodní výstavy knih „Svět knihy Praha“, která se konala na Výstavišti v Holešovicích. O náš stánek s arabskou literaturou v originále či v českých překladech a naše bulletiny byl jako obvykle značný zájem.

V červenci jsme uspořádali již tradiční Česko-arabský kulturní večer ve spolupráci s Iráckým forem v ČR a Nadací Anny Lindhové. K současné situaci v Iráku při příležitosti výročí irácké revoluce vystoupilo šest zástupců irácké komunity v ČR a chargé d'affaires Irácké republiky paní Ahlam Al-Gailani. S činností Nadace Anny Lindhové seznámil asi stovku přítomných vedoucí české sítě ALF Dr. Jaroslav Bureš. O problematice integrace cizinců v ČR promluvil předseda SČA. Vyzval ke zintenzivnění propagace příkladů dobrých výsledků integrace cizinců v ČR, zvláště arabského původu, jak ve vystoupeních členů SČA, tak i v bulletinu a na webových stránkách včetně facebooku.

Další akcí, které se tradičně účastníme, byl „Festival spisovatelů Praha“. I když byl letos pořádán v menším rozsahu vzhledem k omezeným finančním prostředkům, nemělo to dopad na rozsáhlou mezinárodní účast. Festival proběhl ve dnech 2. – 3. října v prostorách Senátu ČR pod patronací předsedy Senátu Milana Štěcha. Byl z velké části věnován marocké literatuře. Mezi hosty byli vysocí maroční představitelé jako předseda Senátu Marockého království Mohamed Cheikh Biadillah, prezident Unie marockých spisovatelů Abderrahim El Allam, spisovatel Mahi Binebine či básnířka Fatéma Chahid.

Na irácké recepci uspořádané 18. září při příležitosti ukončení mise velvyslance J. E. Hussaina Saleha Majeed Mually v ČR mu předali předseda Ing. J. Regner a místopředseda Mgr. M. Houska diplom s poděkováním za spolupráci a podporu SČA.

Na podzim ve dnech 6. – 16. listopadu proběhl již šestý ročník festivalu „Nad Prahou půlměsíc“, organizovaný společností Komba. V programu zaujala hudební vystoupení Marwana Suleimana, představení arabského nevidadla studentů arabistiky Filozofické fakulty UK či přednáška Dr. Bronislava Ostránského a Prof. Luboše Kropáčka v Knihovně V. Havla - Atlas muslimských strašáků. Některé části programu proběhly i v Plzni, Brně a Hradci Králové.

Z NAŠÍ ČINNOSTI

V listopadu nás informovala Národní knihovna ČR, že vybrala naše webové stránky pro zařazení do reprezentačního vzorku českého webu s cílem jejich dlouhodobého uchování pro budoucí historické a výzkumné účely. Podepsali jsme proto s Národní knihovnou smlouvu, která umožní zařadit naše stránky do seznamu vydavatelů spolupracujících s NK a záznamy budou zahrnuty do České národní bibliografie. Je to důležité uznání významu naší činnosti.

Dne 1. prosince jsme ve spolupráci s Klubem palestinských studentů, Velvyslanectvím státu Palestina a Informačním centrem OSN v Praze uspořádali již tradiční večer u příležitosti Mezinárodního dne solidarity s palestinským lidem. Úvodem večera zazněly projevy předsedy Společnosti česko - arabské, ředitele Informačního centra OSN v Praze a velvyslance státu Palestina. Sympatickým obohacením byla ochutnávka arabských specialit a vystoupení palestinského souboru z města Beit Sahúr.

Další tradiční akcí byl pak kulturní večer pořádaný 6. prosince ve spolupráci s Iráckým forem v hotelu ILF. V úvodu promluvil představitel Iráckého fóra v ČR, předseda SČA a irácká chargé d'affaires. Účastníci si poslechli arabskou hudbu a shlédli i taneční vystoupení souboru Matenik.

V průběhu roku jsme vydali dvě čísla našeho Bulletinu. Jejich vydání bylo financováno p  edevšim z přispěvků arabských Z  . Druh   – mimoř  dn   číslo bylo věnováno Maroku. Po dohodě s velvyslankyn   Maroka Její Excelenc   paní Souriyou Otmani, kter   vývodním článku, kromě jiného, ocenila p  aci naší Společnosti, jsme připravili toto číslo k distribuci v době konání Marock  ch dn   v   R. Dny vrcholily akcemi v Senátu   R v rámci Festivalu spisovatel   Praha, ale konaly se i jinde např. v Karlových Varech.

Naší členové měli řadu vystoupení v televizi, rozhlasu a podařilo se umístit i články v tisku. Nemám, jak jsem se jíž zm  nil kompletn   přehled, takže mohou jen namátkou jmenovat články Ing. Mohameda Nabulsiho, vystoupení Ing. Nabila El Fahela, Ing. Josefa Hercega, Dr. Ahmeda Obeida, Prof. Eduarda Gomb  ra, Dr. Tomáše Lan  ho, Ing. Josefa Regnera a dalších.

Pokud jde o financování naší činnosti, tak kromě jíž zm  n  n  ho daru Nadace Anny Lindhove ve v  š   1000 Euro a daru Z   Sa  dsk   Arábie ve v  š   15 000 Kč a Z   Iráku ve v  š   10 000 Kč na financování Bulletinu, jsme

Z NAŠÍ ČINNOSTI

obdrželi grant Magistrátu hlavního města Prahy ve výši 20 000 Kč. Na magistrát jsme podali žádost o grant i tento rok, výsledek však budeme vědět až v dubnu. Snažíme se najít další zdroje, ale je třeba si uvědomit, že jen podání žádosti je časově velmi náročné, vypisovatelé grantů požadují řadu údajů od různých úřadů, tyto musíme nechat ověřovat - takže i to stojí nějakou korunu.

Na základě zkušeností z minulého roku se chceme v příštím roce zaměřit na osvědčené akce. Chceme se opět zúčastnit 6. ročníku Arabfestu, který by se měl částečně odehrávat i v Praze, a 21. knižního veletrhu a literárního festivalu Svět knihy Praha 2015, ve spolupráci s nakladatelstvím Dar Ibn Rushd.

Těšíme se na další ročník Festivalu spisovatelů, na kterém chceme opět umožnit rozsáhlou účast našich členů. Uspořádáme kulturní večery v červnu a v prosinci s arabskou hudbou a tanci, případně s ochutnávkami arabské kuchyně. Samozřejmě uspořádáme tradiční společenský večer k Mezinárodnímu dni solidarity s palestinským lidem. Budeme pokračovat ve vydávání našeho bulletinu. Musíme připravit novou koncepci pro jeho distribuci. I v této souvislosti upřesníme a doplníme seznam členů naší Společnosti. Chceme kompletně přepracovat a zmodernizovat naše webové stránky i stránku na facebooku. Budeme maximálně využívat všechny možnosti vstupu do médií. Další akce budeme pořádat dle aktuální situace.

V závěru děkuji za pomoc a podporu zastupitelským úřadům arabských států v Praze a zvláště velvyslanectví Království Saúdské Arábie a Iráku, Magistrátu hlavního města Prahy, Ministerstvu zahraničních věcí ČR a Nadaci Anny Lindhové a všem aktivním členům Společnosti.

Zvláště bych chtěl osobně poděkovat za dlouholetou spolupráci naší dosavadní první místopředsedkyni paní Mileně Zeithamlové, která byla v mé činnosti předsedy mojí velkou oporou.

Ing. Josef Regner
předseda SČA

Praha, 19. 2. 2015

Z NAŠÍ ČINNOSTI

**Program Valné hromady Společnosti česko-arabské
konané dne 19. 2. 2015 v Ústavu mezinárodních vztahů
v Praze**

1. Zahájení, přivítání hostů
2. Volba návrhové komise - řídicí schůze - návrh předsednictva na 3 členy
3. Volba 1. místopředsedy - návrh předsednictva na Mgr. Miroslava Housku
4. Zpráva o činnosti SČA v roce 2014 a zaměření činnosti v roce 2015
5. Zpráva o hospodaření za rok 2014
6. Projednání a schválení nových stanov SČA
7. Diskuse
8. Usnesení - předseda návrhové komise
9. Závěr

řídicí schůze: Prof. Gombár

návrhová komise: Mgr. Houska

návrhová komise:

předseda: Mgr. Miroslav Houska

člen: Ing. Nabil Al Fahel

člen: Igor Dostalík

Z NAŠÍ ČINNOSTI

**Usnesení Valné hromady Společnosti česko-arabské ze dne
19. 2. 2015**

Valná hromada SČA

A. Schvaluje

1. Zprávu předsednictva o činnosti v roce 2014 a zaměření činnosti na rok 2015
2. Zprávu revizní komise o hospodaření včetně účetní závěrky za rok 2014
3. Volbu Mgr. Miroslava Housky za 1. místopředsedu SČA
4. Nové stanovy Společnosti česko-arabské z. s.

B. Ukládá předsednictvu

1. Aktivně vyhledávat možnosti dalšího financování činnosti Společnosti z různých zdrojů a zajišťovat průběžné účtování jednotlivých projektů dle podmínek příslušných grantů

KT: trvale

2. Vyhodnotit diskusi a k podnětným návrhům přijmout odpovídající opatření včetně stanovení termínů a osobní odpovědnosti za jejich plnění

KT: 15. 3.

3. Vytvořit nové webové stránky Společnosti do 30. 6. 2015

KT: 30. 4.

4. Zaregistrovat nové stanovy SČA z. s.

T: 30. 4.

C. Děkuje představitelům arabských zastupitelských úřadů v Praze, zvláště velvyslancům Saúdské Arábie a Iráku za finanční podporu, dále Magistrátu hlavního města Prahy a Nadaci Anny Lindhové za jejich dosavadní podporu naší činnosti.

Zvláště děkuje dosavadní první místopředsedkyni SČA paní Mileně Zeithamlové za její dlouholetou práci pro Společnost.

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Setkání u příležitosti Mezinárodního dne solidarity s palestinským lidem dne 1. prosince 2014 v Masarykově koleji v Praze 6

Vaše Excellence, dámy a pánové, vážení přátelé,

sešli jsme se jako každoročně u příležitosti Mezinárodního dne solidarity s palestinským lidem vyhlášeného OSN. Tento den se vždy zamýšlíme nad současnou situací Palestinců a hodnotíme události za uplynulý rok týkající se tragické situace Palestiny a jejího lidu. Většinou je naše zamyšlení smutné a není tomu bohužel jinak ani v tomto roce.

Světové veřejné mínění se projevuje v mnoha zemích podporou spravedlivé palestinské věci a na podporu plnému ustavení Státu Palestina se staví i stále více politických představitelů evropských zemí. Mezi ně patří například uznání Státu Palestina ze strany Švédska nebo výzvy parlamentů Velké Británie, Irska či Francie k jejich vládám, žádající uznání Palestiny.

Na to ovšem Izrael reaguje odmítavými stanovisky a naopak se snaží situaci komplikovat. Trvá stále podpora budování nových izraelských osad na palestinském území, nově byla obnovena zavrženíhodná praxe bourání palestinských domů. Nově se objevil návrh tzv. židovského zákona, který má zaručit zvláštní práva občanům židovského původu a znerovnoprávnit ostatní občany Izraele. Tento výraz radikálního sionismu odsuzují sice i někteří členové izraelské vlády, ale zřejmě bude prosazen. Znamená ovšem ústup od občanské společnosti k výrazně nacionalistickému státu a zavedení kategorie druhořadých občanů v zemi pro osoby nežidovského původu. To by ovšem bylo rasistické opatření, protože plnoprávními občany by se tak mohli stát pouze děti etnicky židovských rodičů, respektive těch majících židovskou matku.

Tento přístup odkrývá jasně, že veškeré tzv. izraelské vstřícné nabídky jsou jen získáváním času pro krytí politiky, založené na udržení dosavadní situace,

Z NAŠÍ ČINNOSTI

kteřá je sice pro běžné Izraelce složitá, ale vládnoucími kruhům zřejmě vyhovuje.

Ale ani v boji o veřejné mínění u nás není situace lepší. Stále se nedaří zvrátit veřejné mínění tak, aby většina našich obyvatel objektivně posuzovala situaci v Palestině a vyžadovala od našich státních orgánů větší podporu pro spravedlivý boj palestinského lidu. Je to především výsledek informací, které jsou o situaci v Palestině předkládány většinou našich médií - velká část komentátorů a i šéfredaktorů našich hlavních deníků a týdeníků ve svých článcích otevřeně přiznává, že plně akceptují a podporují pouze izraelská stanoviska v konfliktu.

Pro nás, Společnost česko-arabskou, která usiluje o co možná nejobjektivnější informování české veřejnosti, z toho vyplývá nutnost zesílit naše snahy o poskytování informací nejširší veřejnosti. Musíme pořádat více akcí, jako je ta dnešní, více využívat publikování článků o Palestině v našem bulletinu a rozšířit jeho distribuci, podporovat uveřejňování článků našich členů v jiných tiskovinách, snažit se o prosazení účasti našich členů v masmédiích - především veřejnoprávní televizi a rozhlase, kde již mnozí vystupují.

Rozšířit musíme i propagaci našich kulturních večerů věnovaných palestinským básníkům a spisovatelům.

Jsou to jen drobné kroky, ale každý člověk, který si díky naší činnosti udělá pravdivý obrázek o situaci v Palestině, přispěje k růstu občanského odporu k udržování současné situace. A ta musí být co nejdříve změněna, tak aby desítky rezolucí OSN věnované Palestině byly konečně naplněny.

Ing. Josef Regner
předseda SČA

Praha 1. 12. 2014

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Secretary-General's Message for 2014

We have passed through another somber, sad and sorry year for Palestinians, Israelis and all who seek peace. Over the course of 50 brutal days this summer, the world witnessed a ruthless war in Gaza -- the third such conflict in six years.

I travelled to the region twice in recent months. First, to help end the fighting -- and second to see the aftermath and support the massive reconstruction efforts.

I repeat what I said in Gaza: I condemn the Hamas rocket attacks that indiscriminately targeted Israeli civilians. They have brought nothing but suffering to all sides.

I repeat what I said in Israel: The scale of the destruction by the Israeli military has left deep questions about respect for the principles of distinction and proportionality, and generated wide calls for accountability. Much more must be done to protect civilians and abide by international human rights and humanitarian law.

Long-term stability depends on addressing the underlying causes of the conflict. That means lifting the closure on Gaza, ending the half century occupation of Palestinian land and addressing Israel's legitimate security concerns.

On this day of solidarity, our hearts turn to the many Palestine refugees in Gaza and beyond. UNRWA is a lifeline for millions of Palestinians in Gaza and the West Bank as well as in Jordan, Lebanon and Syria. I urge all donors to continue their strong support to UNRWA and for the reconstruction of Gaza.

I am deeply troubled by the situation in Jerusalem and the West Bank. Extremists on both sides are dictating the agenda. I call on all parties to stand up to those forces, exercise restraint and respect the status quo governing these holy sites. I also have repeatedly denounced Israeli settlement activity in the West Bank, including occupied East Jerusalem.

An end of the conflict will only come through a negotiated and just political solution, based on the relevant United Nations resolutions.

Z NAŠÍ ČINNOSTI

The Israeli and Palestinian people face a shared fate on shared land. There is no erasing the other. Yet I fear deeply that with each passing day the people of the region are losing any sense of connection – any sense of empathy – any sense of mutual understanding of our common humanity and common future.

On this International Day of Solidarity, I call on the parties to step back from the brink. The mindless cycle of destruction must end. The virtuous circle of peace must begin.

Ban Ki-moon

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Projev velvyslance Státu Palestina J. E. Khaleda Alatrashe

Vaše Excellence, velvyslanci a vedoucí arabských diplomatických misí,
pane řediteli informačního centra OSN,
pane předsedo a členové společnosti Česko-arabské,
pane předsedo a členové výboru Palestinského klubu,
vážené dámy a pánové, vážení přátelé,

srdečně Vás zdravím a úvodem bych Vám chtěl poděkovat jménem Palestiny a palestinského vedení zastoupeného osobou pana Mahmouda Abbáse, prezidenta Státu Palestina a předsedy výkonného výboru Organizace pro osvobození Palestiny, legitimního a jediného představitele palestinského lidu za účast na dnešním shromáždění při příležitosti Mezinárodního dne solidarity s palestinským lidem vyhlášeného OSN každoročně na 29. listopad. Vaše účast je projevem Vaší podpory palestinskému lidu v jeho boji za svobodu, nezávislost, sebeurčení a vytvoření nezávislého Palestinského státu. V listopadu si také náš palestinský lid připomíná výročí úmrtí mučedníka Jásira Arafata, symbolu boje palestinského lidu za svobodu a nezávislost a iniciátora jeho soudobé revoluce. Dne 15. listopadu si náš lid zároveň připomíná výročí vyhlášení nezávislosti Státu Palestina.

Letos si připomínáme mezinárodní den solidarity s palestinským lidem v době probíhajícího komplikovaného a napjatého vývoje na mezinárodní a regionální scéně, kdy je svět zaneprázdněn bojem proti terorismu a zamezením napětí v různých regionech světa. Také po poslední barbarské agresi proti Pásmu Gazy a Západnímu břehu Jordánu a po nevídané izraelské kampani proti Jeruzalému, městu míru a lásky a věčnému hlavnímu městu nezávislého Palestinského státu.

Současně se zvyšuje oficiální a veřejné uvědomění v mnoha zemích světa, zejména v Evropě, spočívající v uznání Palestinského státu, či hlasování v parlamentech, které vyzývají své vlády, aby uznaly Palestinský stát. Zde bych chtěl vyjádřit uznání a poděkování vládě a parlamentu Švédska, které jako první tak učinilo a také parlamentům Velké Británie a Španělska za pozitivní hlasování v tomto směru. Doufáme, že příští hlasování ve francouzském parlamentu bude pozitivní a zároveň apelujeme na všechny parlamenty, aby hlasovaly ve prospěch uznání Palestinského státu.

Celá desetiletí náš palestinský lid trpí ve všech směrech terorismem a bezprávím, zejména okupací jeho území a vyháněním ze své vlasti. Vycházej

Z NAŠÍ ČINNOSTI

z toho, odsuzujeme všechny formy terorismu a konstatujeme, že terorismus nemá žádné náboženství nebo vlast. Zejména odsuzujeme organizovaný státní terorismus, který uplatňuje izraelská vláda proti našemu lidu prostřednictvím přímé agrese nebo podněcováním kolonistů k útokům proti nevinným občanům a jejich majetkům. Izraelské okupační úřady pokračují v procesu judaizace města Jeruzaléma, brání občanům v modlení v mešitě Al-Aksá a bazilice Vzkříšení, podporují kolonizaci na západním břehu Jordánu, zejména v Jeruzalémě a pokračují v opakujících se a bezdůvodných agresích a obléhání Pásma Gazy, a tím znemožňují jeho rekonstrukci. Toto jsou ukazatele poukazující na neserióznost Izraele při dosažení řešení na základě vytvoření dvou států, které schválila OSN, Spojené státy americké, Evropa a všechny státy světa. Palestinský lid reprezentovaný Organizací pro osvobození Palestiny déle než 22 let jednal s předešlými izraelskými vládami o řešení na základě vzniku dvou států, a to bez dosažení jakéhokoliv výsledku. Izrael se vždy vyhýbal podmínkám nastolení míru tak, jak je určily mezinárodní rezoluce a Kvartet.

Náš palestinský lid je znechucen izraelským otálením a neústupností, a proto se palestinské vedení rozhodlo obrátit na Radu bezpečnosti OSN, které v příštích dnech podáme žádost o ukončení okupace na základě konkrétního časového harmonogramu. Minulou sobotu na zasedání ministrů zahraničí arabských států naši arabští bratři podpořili toto palestinské stanovisko. Doufáme, že Rada bezpečnosti OSN přijme stanovisko za své, a to navzdory neochotě Spojených států amerických. V případě neúspěchu se palestinské vedení rozhodlo vstoupit do všech mezinárodních organizací s cílem opět získat legitimní práva našeho lidu a odsoudit okupační mocnost za její zločiny spáchané vůči Palestině. Tvzení, že obrátit se na Radu bezpečnosti OSN je jednostranným krokem nepodporující mír, je pouhou výmlouvou, která v podstatě podporuje Izrael. A je v rozporu s rezolucemi OSN, vůlí mezinárodní legitimacy a mezinárodním právem.

Palestinský lid dodržuje svou národní jednotu, která je základním kamenem k sjednocení našeho úsilí k ukončení izraelské okupace. Palestinský lid podporuje vládu národní shody a jednotu s cílem rekonstrukce Pásma Gazy a uspořádání palestinských voleb v nejbližší době tak, jak potvrdil pan prezident Mahmoud Abbas. Náš lid lpí na dosažení svých národních práv a vytvoření nezávislého, plně svrchovaného Palestinského státu v hranicích ze 4. června 1967, včetně Jeruzaléma jako hlavního města. Také právo palestinských uprchlíků na návrat a propuštění palestinských zajatců. Na cestě k dosažení svých práv náš lid přináší oběti tisíců mučedníků, zraněných a zajatců, jejichž utrpení trvá doposud.

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Je třeba se zmínit o dosažení dalšího prohloubení bilaterálních vztahů mezi Palestinou a Českou republikou a o dosažení úspěchů ve spolupráci s českou vládou. Každoročně se v Praze a Palestině konají politické konzultace. Uskutečňují se vzájemné návštěvy ministrů zahraničí obou zemí. Poslední byla návštěva českého ministra zahraničí, pana Lubomíra Zaorálka 6. listopadu 2014 v Ramalláhu, kde se setkal s prezidentem Mahmoudem Abbasem, s předsedou palestinské vlády a s ministerstvem zahraničí. Vysoce oceňujeme prohlášení české vlády o nelegálním osídlování a považujeme je za pozitivní krok na cestě k jeho odsouzení. Také vysoce oceňujeme pozitivní spolupráci s Českou republikou, její podporu při realizaci několika projektů v Palestině a poskytování několika studijních stipendií a doufáme, že se jejich počet v budoucnu zvýší. Při této příležitosti apeluji na politiky a představitele českého státu, aby projevovali větší podporu právům palestinského lidu na mezinárodních fórech v souladu s mezinárodními rezolucemi, mezinárodním právem a v souladu s politikou Evropské unie.

Před dvěma měsíci jsem měl tu čest stát se velvyslancem Státu Palestina v této krásné zemi a krásném a historickém městě Praha. Je třeba zintenzívnit práci k rozvoji bilaterálních vztahů mezi oběma zeměmi na oficiální a veřejné úrovni a s institucemi občanské společnosti.

Děkuji vám za vaši účast na dnešním shromáždění, vaše účast je důkazem vaší lásky ke svobodě, míru a právu národů na sebeurčení. Chtěl bych poděkovat Společnosti česko-arabské a Palestinskému klubu a všem, kteří se na přípravách podíleli.

Přeji vám hezký zážitek při vystoupení souboru lidového umění z města Beit Sahúr, sousedícího s Betlémem, městem míru a rodištěm Ježíše Krista. Na závěr vám a českému lidu přeji krásné prožití Vánoc a šťastný nový rok. Také požehnané Vánoce a šťastný nový rok Jeruzalému, Betlému, Gaze a celé Palestině, našim bratrům v arabských zemích a celému světu.

Z NAŠÍ ČINNOSTI

Světový den solidarity s palestinským lidem

Rezoluce Organizace spojených národů (OSN) z roku 1977, v níž je považován 29. listopad za Světový den solidarity s palestinským lidem, zůstává velkým symbolem Palestinců a postavení se útisku a bezpráví ze strany Izraele. Vzhledem k tomu, že OSN je zrcadlem světového mínění, jejíž rezoluce jsou považovány za formu mezinárodní legitimacy, vyjadřují v tento den mírumilovní lidé z celého světa podporu palestinskému lidu a současně odsuzují izraelskou vládu za páchaní zločinů proti lidskosti a za okupační praktiky a bezpráví vůči Palestincům.

Od loňského listopadu do současnosti utrpení palestinského lidu pokračovalo díky pravicové radikální izraelské vládě pod vedením premiéra Netanjahua. Jeho kabinet vždy dělal všechno pro to, aby nedošlo k řešení v podobě „dva státy pro dva národy“ (Izraele a Palestiny). Vláda podle prohlášení vlastních členů koná v souladu se sionistickým myšlením, což se projevuje úsilím o vznik velkého Izraele na většině území Palestiny a vyháněním Palestinců z jejich domovů.

Hledání řešení palestinské otázky mírovou cestou vrcholilo podepsáním dohody z Osla, v níž Palestinci uznali Izrael na 78 % svého historického území (dnešní Izrael bez okupovaných území). Na zbytku území tj. západním břehu Jordánu - včetně východní arabské části Jeruzaléma jako hlavního města (okupované Izraelem od války v roce 1967) a pásma Gazy chtějí vytvořit suverénní samostatný stát (tj. jen 22% území Palestiny). Právo Palestinců vytvořit svůj stát na tomto zmíněném území je zaručeno mezinárodní legitimitou ve formě rezoluce OSN č. 181 z roku 1947 a právo národa na sebeurčení a na vytvoření svého státu na svém území podle Charty OSN. Hranice tohoto státu je též zaručena podle rezoluce OSN, hlavně rezoluce Rady bezpečnosti OSN č. 242 z roku 1967 a dalších souvisejících rezolucí, v nichž se ukládá Izraeli stáhnout se z okupovaných území, které obsadil ve válce z roku 1967, a vyzývá Tel Aviv k návratu do hranic před válkou v roce 1967, což je linie průměří z roku 1948, kdy vznikl Izrael na palestinském území. Dále budoucí stát Palestinců s hlavním městem východní Jeruzalém a hranice z roku 1967 získal další legitimitu ve formě uznání Palestiny jako nečlenský stát Valnou hromadou OSN drtivou většinou hlasů koncem listopadu roku 2012. Státy Evropy, které se tehdy převážně zdržely hlasování,

Z NAŠÍ ČINNOSTI

začaly v poslední době chápat oprávněnost palestinských požadavků. 13. října 2014 nastal zlom, když nejstarší parlament světa ve Velké Británii doporučil vládě, aby uznala palestinský stát (273 hlasů pro a jen 22 hlasů proti). Toto gesto můžeme chápat také jako odsouzení izraelských agresivních praktik vůči Palestincům. K tomuto britskému postoji se přidalo i Švédsko, které uznalo palestinský stát. Nová vysoká představitelka Evropské unie pro zahraniční politiku prohlásila, že EU bude podporovat vznik palestinského státu.

Od loňského listopadu do současnosti se situace palestinského lidu zhoršila ve všech směrech. Tehdy ještě probíhala mírová vyjednávání (v pořadí 19. kolo od roku 1993) pod přímým dohledem šéfa americké diplomacie Johna Kerryho. Tato jednání zkrachovala koncem dubna, protože Izrael trval na svých koloniálních požadavcích na úkor budoucího palestinského státu. Například chtěl zachovat dále svou okupační nadvládu nad údolím Jordánu (což je třetina rozsahu západního břehu, navíc je tu nejúrodnější zemědělská půda). Dále chtěl, aby většina osad uvnitř palestinského území, byla připojena k Izraeli (mluví se o čtyřech velkých blocích osad). Dále Izrael chtěl, aby budoucí hranice kopírovala nově vystavenou zeď přezdívanou „zeď apartheidu“, nikoli hranici z roku 1967. Tyto zdi Izrael staví nadále, zasahuje jimi hluboko dovnitř palestinského území. Izraeli nestačí, že je Palestinci uznali na 78 % svého původního území, chce pohltit skoro polovinu zbytku území budoucího palestinského státu.

Co se týká izraelských osad uvnitř okupovaného palestinského území, ty jsou v prostém rozporu s mezinárodním právem. Od roku 1993, kdy začala mírová jednání podle statistiky izraelského „hnutí za okamžitý mír“, se zvýšil počet osadníků na západním břehu trojnásobně. Tehdy jich bylo 110 000, teď jich je kolem 340 000 osadníků. A k tomu ještě 200 000 dalších v okupovaném východním Jeruzalémě. Izrael v době mírových jednání, místo aby zmírnil nebo zastavil tento proces, zneužil jednání ke svým koloniálním účelům a rozšířil je dále na úkor palestinského území. Jen během posledního jednání (od června 2013 do dubna 2014) Izrael schválil výstavbu téměř 14 000 bytů pro osadníky. Podle izraelského „hnutí za okamžitý mír“ vláda izraelského premiéra Netanjahua schvalovala v tomto období v průměru 50 bytů denně. „Tato čísla ukazují, že vláda mírové jednání nebrala vážně a v praxi činila vše, aby zmařila řešení v podobě dvou států pro dva národy“ řekl tehdy člen hnutí Jariv Oppenheimer.

Další dvě důležité otázky, které měly být dořešeny v rámci konečného řešení, chtěl Izrael odložit, nebo přesněji řečeno nechtěl je vůbec řešit. Jsou to otázky palestinských uprchlíků a status východního Jeruzaléma. Pokud se týká

Z NAŠÍ ČINNOSTI

palestinských uprchlíků, OSN ve snaze napravit krivdy spáchané vůči nim vydala 11. prosince 1948 rezoluci č. 194 o právu těchto uprchlíků na návrat do svých domovů a na vrácení jejich majetků nebo právo na kompenzaci. Realizace této rezoluce byla podmínkou k přijetí Izraele jako člena OSN. Izrael tehdy slíbil, že tak učiní, ale nikdy se to nestalo.

Další důležitou otázkou, kterou Izrael vůbec nechce vyřešit, je východní Jeruzalém. V této arabské části Jeruzaléma Palestinci chtějí zříditi hlavní město svého svrchovaného státu, což je součást jejich území. Izrael ovšem tuto část obsadil ve válce v roce 1967 a následně anektoval, což je v rozporu s mezinárodním právem, proto, jak víme, ani jeden stát na světě neuznal Jeruzalém jako hlavní město Izraele, jak to chtěl sám Izrael. V okupovaném východním Jeruzalémě Izrael stavěl desítky osad a stále je rozšiřuje. Odhaduje se počet osadníků v této části na více než 200 000. Prakticky je již východní Jeruzalém obklíčen ze všech stran izraelskými osadníky a je izolován od okolních ostatních palestinských území. V této arabské části Jeruzaléma se nachází mešita Al-Aksa, která patří po Mekce a Medíně k nejposvátnějším místům islámu. Izrael v poslední době zvýšil provokaci vůči svátosti mešity a jeho nádvoří. Izrael opakovaně omezuje přístup muslimů k mešitě, zatímco pouští osadníky a jiné provokatéry doprovázené izraelskými vojáky a policií na nádvoří mešity Al-Aksa. Existuje řada rezolucí OSN i Rady bezpečnosti OSN, které považují všechny izraelské počiny ve východním Jeruzalémě za nelegitimní.

Neúspěch mírových vyjednávání díky Izraeli vede k pokračování krivdy a nespravedlnosti, které Palestinci denně zažívají od izraelských okupačních vojáků a úřadů. Tato utrpení jsou tak rozsáhlá, že by je nestačila popsat ani velká kniha. Na denním pořadu je konfiskace palestinských území, kácení plodných stromů, nepovolení rekonstrukcí budov atd. Jako další příklad tohoto utrpení se zmíním stručně o stavu palestinských vězňů; od začátku izraelské okupace v roce 1967 docházelo k zadržování Palestinců ze všech skupin. Od roku 1967 bylo ve vazbě na 700 000 Palestinců. Celkově kolem 20 % veškeré palestinské populace, která žije na okupovaných územích. Tuto skutečnost řadí Palestinu mezi země s největším počtem vězněného obyvatelstva. K zatčení může dojít kdykoliv, dochází k němu během domovních razíí, které jsou často prováděny po půlnoci, nebývá udán pro něj žádný důvod. Vojáci často střílejí před vstupem do budovy ostrými náboji. Následně vtrhnou do obydlí, bijí členy rodiny, případně jich užívají jako lidských štítů. Akt zatčení je často proveden ponižujícím způsobem, dotyčná osoba je zbita, nebo také nucena se svléknout, zatčený je převezen na místo, které nezná ani on, ani členové jeho rodiny. Podle izraelské lidsko-právní skupiny B'teslem je mučeno až 85 %

Z NAŠÍ ČINNOSTI

zadržených. V letošním květnu podle statistiky počet palestinských vězňů v izraelských věznicích byl 5224 včetně 210 dětí, 21 žen a 183 v administrativní vazbě. V roce 1951 se Izrael sice podepsal pod třetí a čtvrtou ženevskou konvencí, která zahrnuje zacházení s válečnými zajatci a ochranu civilistů v době války, ale Izrael mnohokrát tyto smlouvy porušil, jak vyplývá ze zpráv solidních místních i mezinárodních lidsko-právních organizací.

Izrael by chtěl uvěznit celý palestinský národ, kdyby mohl. Blokáda v pásnu Gaza a „zdi apartheidu“ uvnitř palestinského území jsou ukázky této snahy. Po ovládnutí Gazy hnutím Hamas v roce 1997 uvalil Izrael blokádu na pevninu, moře i vzduch. Blokáda podle všech prestižních mezinárodních organizací přispěla k nárůstu chudoby, nezaměstnanosti, zhoršení zdravotní péče a školství. K nedostatkům stavebních materiálů a potravin. Jinak řečeno Izrael učinil z tohoto pásma téměř - jak říkají pozorovatelé - velké vězení pro 1,5 milionu Palestinců.

Poslední izraelská agrese proti pásnu Gaza (třetí v pořadí od doby uvalení blokády), byla nejkrvavější a nejvíce zničující. V této válce, která trvala 50 dnů, izraelská armáda, která je vyzbrojena nejmodernějšími americkými zbraněmi a je nejsilnější v oblasti, po celou dobu bombardovala pásmo Gazy, což vedlo k zabití více než 2000 Palestinců, z toho 80 % civilistů, včetně 500 dětí, kolem 10 000 osob utrpělo zranění. V odvetu bojovníci z Gazy odpálili rakety na Izrael. V pozemní operaci Izrael ztratil 64 vojáků. Celkové materiální škody v pásnu Gazy byly odhadnuty na 4 miliardy dolarů.

Rozsah materiálních škod a životů v řadách Palestinců nasvědčují tomu, že izraelská agrese byla doslova válkou proti obyvatelstvu s cílem vystrašit Palestince a „ukázat“ jim, co bude s nimi, když budou klást odpor proti okupaci, nebo když nesouhlasí s izraelskými požadavky. Izraelská politika vůči mírovému jednání pokračování okupační praktiky a další počínání vedly do slepé uličky při řešení „dva státy pro dva národy“. Izrael chce uplatnit zákon síly nebo právo síly, aby Palestinci souhlasili s jeho požadavky a odstoupili od svého legitimního práva. Na druhou stranu Palestinci stále touží po spravedlivém řešení, které spočívá ve vzniku životaschopného palestinského státu, který bude žít v míru vedle Izraele. Palestinci chtějí uplatnit zákon síly práva. Palestinský prezident Mahmúd Abbás nezabouchl dveře před mírem a stále prohlašuje, že spravedlivé mírové řešení je ta správná cesta. V dubnu podepsal žádost palestinského státu o členství v 15 mezinárodních smlouvách a úmluvách. Bylo možné si všimnout, že mezi nimi nebyla smlouva zvaná Římská charta, která umožňuje členství u mezinárodního trestního soudu v Haagu. Izrael má obavy, že v případě

Z NAŠÍ ČINNOSTI

členství Palestiny by hodně politických i vojenských představitelů Izraele bylo tímto mezinárodním soudem uznáno jako váleční zločinci.

Prezident Abbás ve svém projevu před Valnou hromadou OSN v září mimo jiné prohlásil, že Palestina předloží Radě bezpečnosti OSN návrh rezoluce o ukončení izraelské okupace palestinských území s hranicemi z roku 1967 podle určitého časového intervalu. Dále řekl, že v případě použití „práva veta“ a tím nepřijetí této rezoluce bude Palestina žádat o členství do dalších 400 mezinárodních smluv včetně mezinárodního trestního soudu. Abbás vysvětlil, že ukončení okupace a vznik palestinského státu s hlavním městem východní Jeruzalém je v plném souladu s mezinárodní legitimitou a mezinárodními chartami.

Dne 11. listopadu palestinský národ vzdal hold desátému výročí mučednictví jejich největšího symbolu Jásira Arafata, nositele Nobelovy ceny míru. Nikdy nezapomenou na jeho hlavní odkaz: my chceme důstojný mír, ale ne kapitulaci. Palestinští muži i ženy plakali, ale byly to slzy statečných.

Mezinárodní podpora Palestiny stále roste. Svět plně chápe, že spravedlivý mír je jediné správné řešení a Světový den solidarity s palestinským lidem je jednou z důležitých forem této podpory.

Ing. Mohammed Al-Nabulsi

Pochází z Palestiny. Studoval na Vysokém učení technickém v Brně a poté na Vysoké škole ekonomické v Praze. Žurnalista, překladatel.

STUDIE A DOKUMENTY

Z historie Společnosti česko-arabské: Společnost československo-arabská

Společnost československo-arabská byla ustavena 23. října 1990. Její působnost byla celorepubliková. Valná hromada se konala od 14.00 hod. v sále domu Správy služeb diplomatického sboru, Praha 1, Krocínova ul. 1 za účasti doyaena arabského diplomatického sboru, velvyslance státu Palestina Abú Hišáma a dalších arabských diplomatů. Společnost byla napojena na Středisko pro nevládní styky Federálního ministerstva zahraničních věcí v Praze. Později bylo změněno na Odbor krajanských a kulturních vztahů. Při registraci bylo uvedeno jako prozatímní sídlo Společnosti československo-arabské Loretánské náměstí, Praha 1 (sídlo dřívější Československé společnosti pro mezinárodní styky - ČSMS). Od roku 1992 bylo sídlo společnosti přemístěno na adresu trvalého bydliště Ing. Marie Hruškové (Jerevanská 7, Praha 10). Vztahy společnosti k Federálnímu ministerstvu zahraničních věcí byly upraveny na smluvním základě.¹ Po rozpadu Československa a vzniku samostatné České republiky schválila společnost změnu stanov a od 15. února 1993 působí na území České republiky.² Valná hromada schválila Statut SČSA, předpokládané akce do konce roku 1990 a uložila předsednictvu vypracovat zaměření činnosti a plán práce na rok 1991.³ Společnost československo-arabská navázala na činnost arabského výboru působícího při Československé společnosti pro mezinárodní styky (viz předcházející část v Bulletinu 1/2014)⁴. Arabský výbor patřil k neaktivnějším, udržoval kontakty se Společnostmi přátel Československa, které existovaly v devíti arabských zemích, spolupracoval s československými zastupitelskými úřady v těchto zemích i s arabskými úřady

---

¹ *Projev Ing. M. Hruškové na valné hromadě k ustavení Společnosti československo-arabské*, str. 2.

² Houska Miroslav, *Společnost česko-arabská 1990-2000*. Bulletin Společnosti přátel Afriky a Společnosti česko-arabské 2/2000, str. 11-12.

³ *Zpráva o činnosti Společnosti čs.-arabské od ustavující valné hromady do 31.12.1991*. Bulletin Společnosti přátel Afriky a Společnosti československo-arabské 1/1992, str. 8.

⁴ Gombárová Jana, *Z historie Společnosti česko-arabské: Československá společnost pro mezinárodní styky – Arabský výbor*, Bulletin 1/2014, str. 17-30.

STUDIE A DOKUMENTY

akreditovanými v Praze, podílel se na spolupráci s arabskými studenty a udržoval kontakty s absolventy československých vysokých škol.

Společnost přátel Afriky (SPAF) byla ustavena 15. října 1990. Na valné hromadě zvolili přítomní vedení SPAF. Předsedou byl zvolen prof. MUDr. Vladimír Šerý, DrSc., čestným předsedou Ing. Jiří Hanzelka.

Předsednictvo

Předsednictvo SČSA se sešlo 18. ledna 1991, schválilo zaměření činnosti a plán práce a užší vedení, které tvořili: předseda Dr. Jaroslav Šabata, místopředsedové: Ing. Marie Hrušková, Dr. František Vychodil, Prof. Vladimír Zapletal, hospodář: Dr. Michňák a jednatelka: Dr. Marcela Palíšková. Zdůrazněna byla nutnost spolupráce se Společností přátel Afriky.

První měsíce roku 1991 byly využity k získávání nových členů a řešení organizačních a ekonomických otázek. Předsednictvo schválilo plán akcí na 2. čtvrtletí, mezi nimi např. uspořádání semináře k Blízkému východu. Dne 19. 3. 1991 na zasedání užšího vedení přijalo prohlášení k ukončení války v Perském zálivu, které bylo odesláno všem arabským zastupitelským úřadům, velvyslanectví USA, Izraele, Francie, SRN a FMZV ČSFR.

Společnost čs.-arabská i Společnost přátel Afriky věnovaly velkou pozornost spolupráci se zahraničními studenty. V roce 1992 publikovaly k tomuto tématu dva články.⁵ Velkou zásluhu mělo vedení SČSA na řešení ekonomických problémů zahraničních studentů po roce 1990. Hned v začátku činnosti byl odeslán dopis ministrům Dientsbierovi a Vavrouškovi a svolána porada se zástupcem Domu zahraničních styků Doc. Brabcem. Velmi aktivně se zapojil předseda společnosti Dr. Šabata a členové Společnosti přátel Afriky, kteří působili na VŠZ v Suchdole. Ministr Vavroušek intervenoval u ministrů školství a ministrů práce a sociálních věcí ČR a ČSFR. SČSA měla podíl na tom, že stipendium zahraničních studentů bylo zvýšeno z 800 na 1500 Kč. Argumentem SČA bylo mj., že většina zahraničních studentů se po návratu do

---

⁵ *Zpráva o činnosti za 1. pololetí r. 1992. Bulletin Společnosti přátel Afriky a Společnosti československo-arabské 2/1992.*

STUDIE A DOKUMENTY

vlasti podílí na činnosti společností přátel Československa anebo jsou iniciátory jejich založení.⁶

Dne 26. 6. 1991 předsednictvo projednalo zprávu o činnosti a stavu členské základny. Zaobíralo se také pozváním velvyslance Státu Palestina k účasti společnosti na 8. setkání nevládních organizací k palestinské otázce, které se konalo pod záštitou OSN ve Vídni od 28. 8. do 1. 9. 1991. Setkání se za společnost zúčastnil místopředseda Dr. Vychodil, který účast spojil se svými dalšími pracovními povinnostmi. Na svém dubnovém zasedání v roce 1992 se předsednictvo SČSA zabývalo návrhem na svolání konference k ekonomickým vztahům ČSFR s arabskými zeměmi. Ustavilo výbor (Dr. F. Vychodil, Ing. J. Regner, Ing. M. Hrušková, M. Zeithamlová), který byl pověřen dalším jednáním a přípravnými pracemi.

V průběhu roku 1991 byla ustavena tři sdružení přátel: tuniské, jemenské a libyjské a přípravný výbor Sdružení přátel Alžírsko. V měsíci lednu bylo založeno Sdružení přátel Maroka, Libanonu, Egypta, Iráku, Súdánu a Sdružení přátel zemí Arabského zálivu. Pravidelně se již scházely předsednictva Sdružení přátel Jemenu, Libye, Tuniska i nově vzniklých Sdružení přátel Palestiny a Sýrie. V podzimních měsících 1992 věnovalo předsednictvo velkou pozornost ustavování Sdružení přátel Libanonu, Kuvajtu a zemí Zálivu.⁷ Stávající sdružení vyvíjela činnost samostatně, organizovaly menší akce i publikovaly.

První předsednictvo Společnosti československo-arabské

Na ustavující valné hromadě v říjnu 1990 zvolili přítomní vedení Společnosti.

Předsedou byl zvolen PhDr. Jaroslav Šabata, ministr vlády ČR, místopředsedy: Ing. Marie Hrušková - SČA Praha, JUDr. František Vychodil -

---

⁶ *Zpráva o činnosti Společnosti čs. arabské od ustavující valné hromady do 31.12.1991*, str. 8-11.

⁷ *Výroční zpráva Společnosti česko-arabské přednesená na valné hromadě dne 27.1.1993 místopředsedkyní spol. Ing. M. Hruškovou*. Bulletin Společnosti přátel Afriky a Společnosti československo-arabské 1/1993, str. 10-13.

STUDIE A DOKUMENTY

specialista, Ústav mezinárodních vztahů a Prof. Ing. V. Zapletal - specialista, Vysoká škola ekonomická Bratislava.

V předsednictvu zasedli dále:

Ing. Július Malkovič - náměstek předsedy, Slovenský geologický úrad Bratislava

PhDr. Alois Michňák, CSc. - ved. tajemník ČÚV SAK ČSSR

PhDr. Marcela Palíšková - věd. pracovnice pro oblast arab. teritoria, nakl. Spektrum Praha

Miroslav Prchal - redaktor, Česká tisková kancelář Praha

Doc. Ing. Bohuslav Robeš, CSc. - Vysoká škola zemědělská Praha

Prof. PhDr. Miroslav Verner, CSc. - egyptolog, Československý egyptologický ústav Univerzity Karlovy v Praze

Milena Zeithamlová - SČA Praha

PhDr. Jana Součková, CSc. - ředitelka, Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur

Dr. Lubomír Miřejovský - jmenován do funkce předsedy Sdružení přátel Palestiny

Ing. Josef Krejčí - jmenován do funkce předsedy Sdružení přátel Sýrie

Ing. Josef Regner - ředitel, Strojexport Praha. Jmenován do funkce předsedy Sdružení přátel Libye

Revizní komise:

Ing. Josef Roubíček

Dr. Jana Delongová - Dům zahraničních styků MŠ ČR

Alena Novohradská

V Bratislavě působila Slovensko-arabská společnost, v rámci které se uskutečnila řada setkání s intelektuály a studenty z arabských zemí působících v Bratislavě, například 17. 11. 1991. V roce 1991 se kromě ustavující schůze

STUDIE A DOKUMENTY

konaly dvě zasedání sdružení: 20. 11. 1991 v Bratislavě (slovenská část) a 27. 11. 1991 v Praze (česká část).⁸

Další valná hromada Společnosti československo-arabské se sešla 14. ledna 1992.⁹

PhDr. Jana Gombárová, Ph.D.

Společnost česko-arabská

---

⁸ *Informácia o činnosti Združenia priateľov Tunisu za rok 1991 a I. polrok 1992*, str. 11-12.

⁹ *Usnesení valné hromady Společnosti československo-arabské konané 14. ledna 1992*. Bulletin Společnosti přátel Afriky a Společnosti československo-arabské 1/1992, str. 12.

STUDIE A DOKUMENTY

Vývoj československo – egyptských obchodních vztahů ve 30. letech 20. století

Konec první světové války a vznik Československa přinesl pro české země změny nejen v oblasti politické, ale i ekonomické. Změnily se dosavadní ekonomické vazby a Československo začalo pronikat na vzdálenější trhy, mezi které patřil i Egypt.¹ Mimo Egypta udržovalo Československo obchodní styky na africkém kontinentě pouze britskými državami.² Egypt byl pro Československou republiku vždy především významným obchodním partnerem, kdy do Egypta byly vyváženy kvalitní československé výrobky, pro jejichž výrobu neměl Egypt potřebné ekonomické zázemí. Pro intenzivnější spolupráci byly v meziválečném období v Egyptě zřízeny dva československé zastupitelské úřady, v Káhiře a Alexandrii.³ Ve 20. letech si nejprve muselo Československo v Egyptě vybudovat respektované postavení a vyrovnat se s poválečnou konkurencí a postupně se zařadilo mezi 53 zemí, s nimiž udržoval Egypt obchodní styky.⁴ Mezi nejvýznamnější obchodní artikly ze strany Egypta patřila tradičně bavlna, která se udržela v popředí i ve 30. letech a stejně tak v poválečném období. Naopak vývozní komodity

---

¹ SKŘIVAN, Aleš. *K charakteru, rozsahu a zaměření československého vývozu v meziválečném období*. In Acta Oeconomica Pragensia. Praha: VŠE, 2007, s. 367–382. ISSN 0572-3043, s. 367-369.

² Zahraniční obchod Republiky Československé, Státní úřad statistický Praha, Ročník 1930, III. díl, svazek 75.

³ Archiv Ministerstva zahraničních věcí, Praha, (dále jen AMZV), Federální ministerstvo zahraničních věcí, Příručka o navázání diplomatických styků a diplomatické zastoupení Československa v cizině a cizích zemí v Československu, 1918 – 1985, s. III – VIII.

⁴ VAVREČKOVÁ, Veronika. *Vývoj československo-egyptských obchodních vztahů ve 20. letech 20. století*. In Bulletin Společnosti česko-arabské, č. 2, 21. ročník, Praha: 2013, s. 11- 14.

STUDIE A DOKUMENTY

z Československa do Egypta se proměňovaly podle aktuální situace na mezinárodním trhu.⁵

K důležité úpravě obchodních styků došlo již na počátku 30. let, kdy byla 16. března 1930 uzavřena obchodní dohoda mezi Egyptem a Československem, na jejímž základě si státy poskytovaly výhody při vývozu svého zboží.⁶ Touto dohodou se řídily obchodní styky více než dvacet let, s tím, že k podpisu nové obchodní a platební dohody došlo až 24. 10. 1951.⁷

Ze statistik zahraničního obchodu vyplývá, že celá 30. léta měla Československá republika vůči Egyptu pasivní obchodní bilanci. Výjimkou, kdy vývoz převažoval nad dovozem, byl pouze rok 1930. Na vině byla především hospodářská krize v Egyptě. Nejméně zboží se vyvezlo roku 1933, kdy vrcholila hospodářská krize i v Evropě, ale i předchozí rok byl slabý. Z Egypta do ČSR bylo dovezeno zboží v největší hodnotě v roce 1937. Naopak nejslabší byl také rok 1933. Za rok 1938 se statistiky obchodní výměny mezi Československem a Egyptem místly různí. Jedním z důvodů je uvádění společných hodnot pro Egypt a Habeš. Je tedy obtížnější tyto hodnoty přesně kvantifikovat.

Dovozní artikly byly obdobné jako v předchozích letech, zvýšil se však dovoz bavlny. Také vývoz si zachoval obdobnou strukturu, ale v polovině 30. let se snížilo jeho množství. Újmy zaznamenal především obchod se sklem, protože v Egyptě byla založena domácí továrna. Mezi hlavní československé vývozní artikly patřilo ve 30. letech i hliněné zboží, zápalky, lékárnické zboží, voňavky, pivo a vozidla.⁸

Jak již bylo výše zmíněno, obchod na počátku 30. let byl ovlivněn světovou hospodářskou krizí, která omezila i československé styky s Egyptem. Některá

---

⁵ VAVREČKOVÁ, Veronika. *Československo – egyptské vztahy v meziválečném období*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2012. 90 s. Diplomová práce, s. 43 – 44.

⁶ AMZV, Sekce IV, Karton 850. (nedatováno, bez č. j.)

⁷ AMZV, SAR, TO-O 1945-59, karton č. 9, čj. V/4-3302/96/1951-dův, Praha, 24. 11. 1951

⁸ Zahraniční obchod Republiky Československé, Státní úřad statistický Praha, Ročníky 1930 – 1937.

STUDIE A DOKUMENTY

odvětví přesto zaznamenala značný úspěch. Dařilo se především československému vývozu kožené obuvi.⁹

Obchod byl také velmi ovlivněn egyptskou celní politikou. V únoru 1931 byl několikrát pozměněn celní tarif. Československý export byl nejvíce postižen zvýšením cla na cukr. Clo dosáhlo dokonce takové výše, že byl dovoz cukru do Egypta na další dobu znemožněn.¹⁰ Jednalo se o velmi významný problém, když uvážíme, že cukr byl jednou z nejdůležitějších obchodních komodit Československa. Dále byla vysoká cla uvalena na slad, pivo, cement, surové kůže, tyl, vlněné zboží, pletené zboží, bavlněné příze, hračky a porcelán.¹¹

Dalším problémem bylo, že egyptská měna závisela přímo na kursu anglické měny. V souvislosti s rušením zlatého standardu britské měny, byl také zrušen standard egyptské libry a tím anglický dovoz do Egypta stoupl značně na úkor ostatních dovozních států a tím pádem i Československa.¹²

Od poloviny roku 1932 se egyptská vláda snažila všemi prostředky zlepšit hospodářskou krizi. Především dalším zvýšením celních tarifů chránili domácí průmyslové i zemědělské výrobky. Dále byl podporován vývoz zemědělských produktů, pro něž se hledala nová odbytiště. Také začínaly být zakládány továrny, které v následujících letech snížily množství dováženého zboží z Československa. Od roku 1932 se hovořilo o založení menší egyptské továrny na fezy v Káhiře.¹³ Když koncem roku 1933 zahájila domácí továrna

---

⁹ Národní archiv, Ministerstvo zahraničních věcí – výstřížkový archiv I, (dále jen NA, MZV – VA I), Karton 1637, Lidové noviny, „*Egypt jako odbytiště čs. zboží*“, 29. 1. 1930.

¹⁰ AMZV, Politické zprávy Káhira 1931, Běžná zpráva politická č. 3, 3. duben 1931, č. j. dův/26/31.

¹¹ NA, MZV – VA I, Karton 1637, „*Nový egyptský celní zákon*“. (bez data, název novin neuveden)

¹² AMZV, Politické zprávy Káhira 1931, Periodická zpráva politická č. III. za červenec, srpen a září 1931, 20. října 1931, č. j. 71 dův.

¹³ AMZV, Sekce IV, Karton 753, „*Fezy – zřízení továrny v Egyptě*“, Bejrút, 15. června 1932, č. j. 1079/32. Fez je tradiční pokrývka hlavy v arabských státech.

Pro československé výrobky nemělo jít o konkurenci. Dalo se předpokládat, že egyptské výrobky nebudou mít s těmi československými srovnatelnou kvalitu. Navíc v tomto odvětví mělo Československo téměř monopol v Sýrii a velmi dobře si vedlo i ve Francii a Itálii.

STUDIE A DOKUMENTY

na fezy činnost, byly na ulicích rozdávány arabské letáky vybízející k bojkotu československých fezů. Proti tomu zakročil předseda vlády. Rozdávání letáků bylo pozastaveno a zbytek nákladu byl v továrně zničen.¹⁴ Velkým konkurentem pro egyptskou továrnu byla především strakonická firma.¹⁵ Předpoklad, že egyptská továrna bude vyrábět fezy v horší kvalitě než strakonická firma, se skutečně naplnil. Přesto byli strakoničtí výrobci z egyptského trhu téměř vytlačeni, protože místní továrny nemohly konkurovat cenově. Uplatnění našla jen při dovozu omezeného množství luxusních druhů fezů¹⁶.

Dalším odvětvím, kterého se dotklo zvýšení cel do Egypta, bylo československé pivovarnictví, kde došlo k omezení dovozu nápojů.¹⁷ Dále byla na sklonku roku 1932 za podpory vyslanectví v Káhiře založena filiálka stavební společnosti Nekvasil, která se podílela především na stavbách veřejných budov, jako byla např. banka Misr.¹⁸

Ve 30. letech také nacházeli v Egyptě uplatnění českoslovenští sklářští a textilní odborníci, kteří pomáhali budovat tamní průmysl. Egypt se snažil dosáhnout toho, aby egyptská bavlna byla zpracována v Egyptě a nebylo nutné dovážet cizí textilie.¹⁹ Roku 1932 započala v Egyptě také domácí výroba skla. Na jaře byla budována sklárna se školou pro budoucí skláře. Hlavním výrobním artiklem se měla stát bižuterie. Češi měli být v Egyptě nápomocni, ale neměli v plánu vyzradit přesný technologický postup. Na jaře se dokonce v československém časopise „*Venkov*“ objevily zprávy, které upozorňovaly na

---

¹⁴ AMZV, Politické zprávy Káhira 1933, Periodická zpráva politická za IV. čtvrtletí 1933, 9. ledna 1934, č. j. 6 dův.

¹⁵ AMZV, Sekce IV, Karton 753, „*Egypt – zařízení domorodé fezární*“, Káhira, 5. října 1933, č. j. 88 dův/33.

¹⁶ Fez – pokrývka hlavy nošená především v islámských zemích

¹⁷ AMZV, Sekce IV, Karton 753, „*Egypt – zařízení domorodé fezární*“, Káhira, 5. října 1933, č. j. 88 dův/33.

¹⁸ AMZV, Politické zprávy Káhira 1933, Periodická zpráva politická za IV. čtvrtletí 1933, 9. ledna 1934, č. j. 6 dův.

¹⁹ NA, MZV – VA I, Karton 1638, Národní osvobození, „*Čechoslováci pomáhají Egyptanům k soběstačnosti*“, 28. 4. 1931.

STUDIE A DOKUMENTY

egyptskou špionáž na Jablonecku.²⁰ Od března roku 1934 přijížděli do Egypta čeští a slovenští skláři, kteří pomáhali budovat novou sklárnu na okraji Káhiry.²¹ Naše republika se původně neměla konkurence ve sklářském průmyslu obávat, nicméně i přes příznivé prognózy byl v následujících letech zaznamenán propad v prodeji skleněných cylindrů a po rozšíření výroby i bižuterie.²²

Roku 1934 bylo Československo v nevýhodě především v tom, že ho ostatní státy předstihovaly v odběru bavlny.²³ Méně odebíralo už jen Portugalsko a Polsko. Situace byla daná i tím, že Československo hodně vykupovalo egyptskou bavlnu v Brémách.²⁴

Zásadní byl rok 1935, kdy stoupal československý odběr bavlny a tím i bilanční schodek. V Egyptě hrozilo zvýšení cla na dovoz smaltovaného zboží, což by byla pro Československo další rána. Do Egypta byli také vysláni zástupci Škodových závodů a ČKD. Jejich zájem se vztahoval především na státní dodávky.²⁵

Naše obchodní bilance se ve 30. letech udržovala přibližně na stejné výši. S tím, že nešlo přikročit ke snížení nákupu egyptské bavlny. V případě, že by Československo nakupovalo bavlnu v menším rozsahu, zvýšilo by se clo. To dokládá situace z roku 1936, kdy odběr bavlny tvořil 92% celého nákupu z Egypta. Příhodná šance se Československu naskytlá v posledních měsících roku 1935, kdy byly uvaleny sankce na italské výrobky a bezesmluvní styk

---

²⁰ AMZV, Sekce IV, Karton 753, „Sklářství v Egyptě“, Praha, 23. června 1932, č. j. 54251/32.

²¹ AMZV, Politické zprávy Káhira 1934, Periodická zpráva politická za I. čtvrtletí 1934, 1. dubna 1934, č. j. 114/dův.

²² AMZV, Sekce IV, Karton 753, „Návštěva egyptských žurnalistů v ČSR“, Alexandrie, 12. června 1935, č. j. 652/35.

²³ Československo v té době odebíralo bavlnu za 489 050 egyptských liber.

²⁴ AMZV, Politické zprávy Káhira 1934, Běžná zpráva politická č. 5, 24. dubna 1934, č. j. 97/90/D.

²⁵ AMZV, Politické zprávy Alexandrie 1935, Periodická zpráva č. III. za 3. čtvrtletí 1935, 1. října 1935, č. j. 50/dův.

STUDIE A DOKUMENTY

s Japonskem. Československým exportérům bylo tak umožněno umístit své výrobky na egyptský trh ve větší míře.²⁶

Roku 1937 zaznamenal Egypt opět velký úspěch v prodeji bavlny. Díky tomu mohl věnovat více financí na nákup zboží ze zahraničí. Zvýšil se především dovoz textilu, uhlí, chemikálií a kovových výrobků, především železa a plechu. Na konci roku 1937 docházelo k poklesu cen na bavlnářských burzách, což znamenalo nepříznivý obrat v egyptské ekonomice. Náš obchod s Egyptem v tomto roce zaznamenal oživení. Současně stoupl československý nákup bavlny. Tím se ale naše pasivní bilance snížila pouze zanedbatelně.²⁷

V roce 1937 se Československá republika řadila na 8. místo mezi největšími odběrateli egyptských surovin. Dobrá pověst Československa se upevnila a stoupal zájem o naše výrobky.²⁸ V květnu roku 1937 získala firma Baťa od egyptských úřadů povolení, že se nedaleko Alexandrie bude stavět její továrna. První jednání o výstavbě továrny proběhla roku 1933, přesto byla neúspěšná. Ale již od roku 1930 měla firma v Alexandrii svou pobočku.²⁹

V červenci 1937 byla vypsána veřejná soutěž pro strojní zařízení egyptské tiskařské a papírenské továrny. Ucházely se i Škodovy závody, ale přednost byla dána firmě německé.³⁰

V roce 1937 se dařilo vyvázet do Egypta především Ringhofferovým závodům, které v tomto roce obdržely lukrativní zakázku od egyptských státních drah na dovoz osobních vagónů.³¹

I po ztrátě pohraničí v roce 1938 plynuly Československu dobré vyhlídky na rozvoj obchodních styků s Egyptem. Řada místních firem byla ochotna

---

²⁶ AMZV, Politické zprávy Káhira 1935, Periodická zpráva č. IV. za IV. čtvrtletí 1935, 1. ledna 1936, č. j. 1 dův.

²⁷ AMZV, Politické zprávy Káhira 1937, Zpráva periodická č. IV za IV. čtvrtletí 1937, 1. ledna 1938, č. j. 3 dův.

²⁸ AMZV, Politické zprávy Káhira 1937, Politická zpráva periodická č. III. za III. čtvrtletí 1937, 8. října 1937, č. j. 51 dův.

²⁹ AMZV, Sekce IV, Karton 753, „*Egypt: usazování cizích průmyslových podniků*“, Alexandrie, 21. května 1937, č. j. 936/37.

³⁰ AMZV, Sekce IV, Karton 753, „*Vzrůst egyptského průmyslu. Nová papírna*“, Káhira, 15. července 1937, č. j. 2483/37.

³¹ NA, MZV – VA I, Karton 1638, Národní listy, „*Egyptské objednávky u Ringhoffera*“, 5. 11. 1937.

STUDIE A DOKUMENTY

rozvázat spolupráci s podniky, které se nyní ocitaly v Německu a navázat spolupráci se závody stejného oboru v Československu.³²

Mgr. Veronika Vavrečková

Vystudovala Pedagogickou fakultu Univerzity Hradec Králové. Nyní studuje v kombinované formě třetí ročník doktorského studia v oboru České a Československé dějiny. Působí jako pedagog na Gymnáziu Františka Martina Pelcla v Rychnově nad Kněžnou a od září 2014 také na ZŠ Mozaika o. p. s. tamtéž. Od roku 2012 je organizátorkou Charitativního projektu Elegance bez bariér, který pomáhá rodinám s dětmi se svalovou dystrofií (www.elegancebezbarier.cz)

Seznam pramenů a literatury

Prameny

- Archiv Ministerstva zahraničních věcí, Praha, (dále jen AMZV), Sekce IV, Karton 850.
- AMZV, Sekce IV, Karton 753.
- AMZV, Politické zprávy Káhira 1931.
- AMZV, Politické zprávy Káhira 1933.
- AMZV, Politické zprávy Káhira 1934.
- AMZV, Politické zprávy Káhira 1935.
- AMZV, Politické zprávy Káhira 1937.
- AMZV, Politické zprávy Káhira 1938.
- AMZV, Politické zprávy Alexandrie 1935.
- AMZV, SAR, TO-O 1945-59, karton č. 9.
- NA, MZV – VA I, Karton 1637.

---

³² AMZV, Politické zprávy Káhira 1938, Politická zpráva periodická č. III za III. čtvrtletí 1938, I. října 1938, č. j. 59/dův.

STUDIE A DOKUMENTY

Tištěné prameny

- Zahraniční obchod Republiky Československé, Státní úřad statistický Praha, Ročník 1930, III. díl, svazek 75.
- AMZV, Federální ministerstvo zahraničních věcí, Příručka o navázání diplomatických styků a diplomatické zastoupení Československa v cizině a cizích zemí v Československu, 1918 – 1985, s. III – VIII.
- Zahraniční obchod Republiky Československé, Státní úřad statistický Praha, Ročníky 1930 – 1937.

Literatura

- BAREŠ, Ladislav; VESELÝ, Rudolf; GOMBÁR, Eduard. *Dějiny Egypta, Kapitola Česko-egyptské vztahy*, s. 674-690, Praha, Lidové noviny 2009.
- SKŘIVAN, Aleš. *K charakteru, rozsahu a zaměření československého vývozu v meziválečném období*. In Acta Oeconomica Pragensia. Praha: VŠE, 2007, s. 367–382. ISSN 0572-3043, s. 367-369.
- VAVREČKOVÁ, Veronika. *Československo – egyptské vztahy v meziválečném období*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2012. 90 s. Diplomová práce, s. 43 – 44.

STUDIE A DOKUMENTY

Egyptská krásná literatura v českých překladech

Čestným hostem 21. mezinárodního knižního veletrhu a literárního festivalu Svět knihy Praha, který proběhne mezi 14. a 17. květnem letošního roku, je arabská literární velmoc Egypt. Kromě bohatého doprovodného programu zahrnujícího filmové projekce, divadelní představení i literární panely bude na počest afrického hosta pokřtěna kniha *Moderních egyptských povídek*, kniha, na jejímž překladu se podílela česká arabistická obec napříč generacemi od profesorů po studenty, kniha, která na své vydání již dlouho čekala, doplňuje místo v edici souborů moderních arabských povídek vydávaných nakladatelstvím Dar Ibn Rushd, místo, které jí díky významu egyptské literatury nejen v arabském světě po zásluze patří.

Při této příležitosti je vhodné ohlédnout se zpět na ta díla, která jsou českému čtenáři již dostupná a která tak mohou rozšířit povědomí české veřejnosti o zemi na březích Nilu a její kultuře, ale též poukázat na dluhy, které stále ještě máme vůči dosud nepřeloženým velkým egyptským dílům. Tento článek si tak bere za cíl nastínit stav českého překladu egyptských děl a jeho možné výhledy do budoucna.¹

Před rokem 1945 se překladatelské úsilí českých arabistů a orientalistů soustředilo především na arabskou poezii. V časopisech a sbornících tak můžeme nalézt překladové střípky velikánů české arabistiky – Rudolfa Dvořáka, Rudolfa Růžičky (klasická poezie) či Aloise Musila (soudobá beduínská poezie). První překlady egyptských literárních děl se tak datují až po druhé světové válce.

Knižní překlady byly nejčastěji vydávány v nakladatelství Odeon (dříve Státní nakladatelství krásné literatury a umění) a v nakladatelství Dar Ibn

---

¹ Pro sestavení bibliografického přehledu byly použity publikace Petráček, Karel. *Překlady z jazyků islámského Předního Východu*. Praha: Sdružení českých překladatelů, 1984 a Kudláčková, Zuzana. *Z průpovědí arabských: historie a současnost českého překladu z arabštiny*. Průhonice: Litera Proxima, 2011.

STUDIE A DOKUMENTY

Rushd, založeném v roce 1991, které se zaměřuje na orientální literaturu. Časopisecky se překlady objevovaly převážně ve vědecko-populárním periodiku Orientálního ústavu Akademie věd Nový Orient a v literárním časopise Světová literatura, dnes zastoupeném měsíčníkem Plav.

První egyptské literární dílo, kterému se dostalo v češtině knižního vydání, byla báseň mladé egyptské autorky Safíje² *Bagdadští oběšenci*, jejíž překlad se stal součástí sbírky *Poesie zbraň pravdy: Básníci světa v boji za mír a socialismus* (Praha: Naše vojsko, 1953) editovanou Adolfem Kroupou, který se též ujal překladu básně. Její ostrý a burčující ráz popisující útlak mladého pracujícího lidu pod „hrobníky, dolary zasypanými, ztučnělými z našeho potu“ zcela souzní s obsahem celé sbírky.

Báseň byla psána v originále francouzsky, a tak prim prvního překladu z arabštiny drží román Abdarrahmána aš-Šarkáwího *Země: Egyptský román* (Praha: Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění, 1958). Překladatel Ivan Hrbek popisuje tento téměř čtyř set stránkový román jako „jeden z prvních skutečných románů, napsaných arabsky“ a vyzdvihuje autorovu schopnost obejít se „bez zbytečných episod a nadměrného psychologizování“, jež považuje za dosud největší slabiny arabských románů.

Šedesátá léta minulého století připravila českému čtenáři ukázky dvou velkých egyptských klasiků – Táhá Husajna a Nagíba Mahfúze. *Volání hrdličky* Táhá Husajna (Praha: Státní nakladatelství krásné literatury a umění, 1964) je kritikou nerovného postavení žen, jež je vystaveno na pozadí romantického příběhu. Překladu tohoto díla Táhá Husajna se opět zhostil Ivan Hrbek. O nic menší důležitost zaujímá nositel Nobelovy ceny za literaturu Nagíb Mahfúz, jehož raný román *Skandál v Káhíře* (Praha: Odeon, 1968) přeložil Jaroslav Oliverius. Dílo má silný sociálně morální rozměr a sleduje hlavní postavu mladého muže, který se bezskrupulózně tlačí na vyšší a vyšší

---

² Při uvádění arabských jmen se zde bere zřetel na překlady (resp. transkripci), jež uvádějí jednotliví překladatelé děl na předsádce knihy. V případě, že dva různí překladatelé transkribují jméno odlišně, zachovává se kontinuita prvního způsobu transkripce. Např. Táhá Husajn (dle Ivana Hrbka) a Táhá Husain (dle Karla Petráčka) bude uváděn podle Hrbkovy transkripce.

STUDIE A DOKUMENTY

místa ve společnosti. Román jej však za toto chování neodsuzuje, nýbrž předvádí jej jako oběť sociálního uspořádání Egypta té doby.

V roce 1974 vyšel v češtině další Husajnův román, jeho pravděpodobně nejčtenější dílo, *Kniha dní* (Praha: Odeon, 1974). Autobiograficky pojednává o Husajnově dětství a školních letech, kdy se v něm probouzí zájem o vědění, a má „vycizelovanou, tradičně pravidelnou osnovu“, ve které „ožívá arabská tradice“, jak píše v doslovu Petráček.

Moderní arabské básnictví je zastoupeno publikací *Zelená lampa poezie* (Praha: Odeon, 1974), ve které Karel Petráček uspořádal a přeložil výběr z děl současných arabských básníků. Nalezneme mezi nimi i Egypťany Ahmada Abdalmu'utí Hidžázího, Amala Dunkula a Salába Abdassabbúra. Sbirka se soustředí na básníky píšící volným veršem, na básníky, jenž „se zbavují tyranie starého metra a rýmu nebo obou najednou a odhalují tak nové možnosti svého jazyka“, jak výběr vysvětluje sám překladatel.

Po tomto plodném období přichází v knižních překladech dlouhá odmlka, která je přerušena až v novém tisíciletí, kdy egyptská povídka *Hořící kamenolom* od Muhammada Mustagába vychází ve sborníku *Africká čítanka* (Praha: Gutenberg, 2003) v překladu Františka Ondráše. Povídka pojednává o distribuci masa mezi dělníky kamenolomu a nese si v sobě prvky lidového vyprávění. To *Komise* Sun'alláha Ibráhima (Praha: Dar Ibn Rushd, 2005) je laděna v ponuré kafkovské atmosféře, a tak nejen svým názvem a zápletkou připomíná *Proces*, kdy osud mladého muže závisí na rozhodnutí tajemné a nevyzpytatelné komise. O překlad této knihy se postaral Ondřej Beránek.

Celou plejádu moderních egyptských povídek může čtenář nalézt v *Antologii moderních arabských povídek* (Praha: Setoutbooks.cz, 2011) připravené kolektivem arabistů z Ústavu Blízkého východu a Afriky Filosofické fakulty Univerzity Karlovy. Nachází se zde hned pět povídek Mansúry 'Izz ad-Dín (*Narodila se v únoru, Oči upřené do prázdna, Toulání, Butrus, Zamžená tvář v dálce, Spiknutí stínů*), tři od Muhammada al-Busátího (*Poprava, Korková zátka, Úzký proužek světla*), po dvou od Radwy 'Ášúr (*Zpráva paní R. o posledním dnu v týdnu, Zpráva paní R. o posledním měsíci v roce*) a Muhammada al-Machzangího (*Bílí a černí medvědi, Zasmušilost koní*) a po jedné od Bahá' Táhira (*Hrůzostrašná zima*), Salwy Bakr (*Třicet*

STUDIE A DOKUMENTY

jedna krásných zelených stromů), Chálida al-Chamísího (*Taxikářské historky*), 'Alá al-Aswáního (*Obnošené šaty a zahalené vlasy*), Muntasira al-Qaffáše (*On*), 'Izzat al-Qamháwí (*Hodiny radosti*) a Júsufa Rachy (*Dvacátý sebevrah aneb al-Hákimův příběh*).

Pro úplnost výčtu je třeba uvést dílo Youssefa Ziedana *Azazel* (Praha: Plus, 2011). Jde o historicko-teologický román stylizovaný jako překlad svitků ze syrského kláštera. Kniha získala v roce 2009 cenu International Prize for Arabic Fiction, je však nutno poznamenat, že překladatel Jan Nemejovský vycházel z anglického překladu Jonathana Wrighta.

Zatím posledním egyptským dílem publikovaným česky je kontroverzní román Alá'a al-Aswáního *Jakobijánův dům* (Brno: Jota, 2012) v překladu Jitky Jenikové. Dílo, kterému se dostalo nadšeného mezinárodního přijetí a úspěšné filmové verze, nabízí kritický pohled na současnou egyptskou společnost prostřednictvím budovy, v níž všichni aktéři knihy buď žijí, nebo pracují. O možných kvalitách knihy hovoří fakt, že její autor čelil kvůli egyptské cenzuře velkým problémům s jejím vydáním.

Časopisecky byla vydána celá řada egyptských děl. Mezi první patřila *Zkouška* Táhá Husajna (NO 1949/50 č. 11),³ *Nesnáze venkovského soudce* Taufíka al-Hakíma (NO 1952 č. 5), ukázka tehdy ještě nevydaných Husajnových *Dní* (SL 1958 č. 5), al-Hakímův *Můj osel a zlato* (NO 1958 č. 4), vše v překladu Karla Petrářka, a *Cestovatel* Mahmúda Tajmúra (NO 1956 č. 5) v překladu Rudolfa Veselého. Ten se rovněž ujal uspořádání a překladu arabských povídek pro třetí díl Světové literatury roku 1959,⁴ mezi nimiž nalezneme i zástupce literatury egyptské. Zatímco tři z těchto povídek byly druhými vydáními překladu – šlo o *Zástup* Júsufa Idríse (první vydání NO 1957 č. 8), *V dešti* Abdarrahmána aš-Šarkáwího (p.v. NO 1957 č. 10) a *Místečko na zemi* Ibráhíma Abdalhalíma (p.v. NO 1958 č. 3) – povídky *Spánek* Abdarrahmána al-Chamísího, *Malý muž* Júsufa Idríse a *Druhá manželka* Ahmada Ruší Sáliha vycházely poprvé.

---

³ Značení časopisů je následující: NO – Nový orient, SL – Světová literatura, Plav – Plav světovou literaturou.

⁴ Překlady byly doplněny studií Jaroslava Oliveria.

STUDIE A DOKUMENTY

Následující dvě dekády nejsou ani zdaleka tak příznivé, z plejády egyptské tvorby byly v této době přeloženy pouze tři povídky. Svetozár Pantůček přeložil *Sny mládí* Abdarrahmána aš-Šarkáwího (NO 1960 č. 1), Jaroslav Oliverius *Svatební hosty* Júsufa Idríse (NO 1965 č. 8 příloha) a Charif Bahbouh Tajmúrúv *Al-Darfil* (NO 1973 č. 4). Zato však vychází řada poetických děl Saláha Abdassabbúra *Mlčení* (NO 1968 č. 10), *Stará historie* (NO 1969 č. 2), *Unikám vám* (NO 1969 č. 4), *Vzpomínky sířího Bišra al-Hárithe Bosáka* (NO 1970 č. 4) *Odpusťte přátelé*, a *Ze snů starého jezdc*e (obě NO 1971 č. 3) a ukázka děl syrského básníka žijícího a tvořícího v Egyptě Chalíla Matrána (NO 1959 č. 2) a také výběr z egyptských přísloví (NO 1957 č. 4 a č. 6), vše uspořádáno Karlem Petráčkem.

Dlouhá odmlka je pak přerušena až povídkou Jahjá at-Táhira Abdalláha *Jak přišel Džábír k tetování* (NO 1986 č. 2) v překladu Miloše Mendela, a na konci osmdesátých let pak vycházejí jako pocta Nagíbu Mahfúzovi k jeho nedávnému obdržení Nobelovy ceny za literaturu jeho dvě povídky: *Láska ve stínu pyramidy* (SL 1989 č. 4) překladem Jaroslava Oliveria a *Pod deštníkem* (NO 1989 č. 10) překladem Františka Ondráše a krátce před koncem století ještě týž překladatel zpřístupnil českému čtenáři *Kavárenského rekruta* a *Mrzáka* Abd al-Hakíma Kásima (NO 1998 č. 8).

Po přelomu tisíciletí přeložil Ondřej Beránek *Horko* Júsufa aš-Šárúního (NO 2004 č. 2) a deváté číslo časopisu Plav roku 2006 bylo celé věnováno arabské povídce. Z egyptských děl byla přeložena ukázka Mahfúzova románu *Lupič a psi* Jaroslavem Oliveriem a povídky *Žízeň* Nawál as-Sa'dawí a *Já a ty* Jahjá Haqqího, přeložené Věrou Vojtíškovou, případně Markétou Husineckou.

A tentýž časopis se pak v únoru roku 2014 zaměřil konkrétně na egyptskou literární tvorbu, vybranou a přeloženou kolektivem studentů a vyučujících Ústavu Blízkého východu a Afriky Filosofické fakulty Univerzity Karlovy. Nalezneme zde tři ukázky z románů, jedná se o *Oázu západu slunce* Bahá' Táhira, *Knihu šifer* Júsufa Rachá a *Francouzský zákon* Sun'alláha Ibráhima; čtyři básnická díla, *Žalozpěvy* Ašrafa °Abd al-Fattáha, *Dlužníky země* Mahammada Zajdána, *Píseň, písek a touhu* °Arafy Muhammada Hasana a *Zrozena pod vysokými palmami* Fathího Abú'l-Magd; a hned osm povídek – *Matčiny vlasy* Salwy Bakr, *Ne abys přešel* Háního al-Qitt, *Poslední překvapení*

STUDIE A DOKUMENTY

'Ádila al-'Agímího, *Sluneční chrám* Mahrána as-Sajjida, *Znamení ramadánu* Amína Rajjána, *Rodinnou záležitost* Ibráhíma Aslána, *Malého génia* Bilála Fadla a *Taxi – hovory z jízd* Chálida al-Chamísího.

Jakkoliv se může výčet těchto děl zdát obsáhlým, ani zdaleka není dostatečným a nereprezentuje plnohodnotně komplexnost egyptské literatury. Jak z výčtu jasně vyplývá, hlavní pozornost našich překladatelů a vydavatelů se upírala k egyptské povídce, vždyť románů bylo vydáno pouze sedm. Opomíjena je klasika - kupříkladu kanonická Mahfúzova díla jako *Káhirská trilogie* či *Děti naší čtvrti*, ale nemáme ani jedno přeložené dílo od Muhammada Husajna Hajkala či Radwy Ašúr a jen jednu povídku od Jahjá Haqqího. S úmrtím profesora Petráčka se také skončilo vydávání egyptské poezie a přitom zrovna básně hrají v arabském světě daleko větší kulturní roli než v Evropě.

Doufejme tedy, že se v české společnosti vytvoří dostatečné společenské podmínky pro vydávání egyptské literatury i pro rozšiřování všeobecného povědomí o jejích pokladech. Jako jeden z prvních úspěchů můžeme považovat titul čestného hosta, který Egypt zaujímá na festivalu Svět knihy Praha 2015.

Matěj Denk

Je studentem oborů Arabistika a Dějiny a kultura islámských zemí na Filosofické fakultě University Karlovy v Praze. Absolvoval studijní pobyty v Tunisku a Egyptě a dlouhodobě se zabývá otázkami spojenými s moderním Blízkým východem. V současnosti se připravuje na obhajobu práce „Reformy sultána Qábúse v Ománu“.

KULTURA

Egyptští autoři na veletrhu Svět knihy Praha 2015

Úvodní slovo:

Egyptská kultura po dvou revolucích

*Dr. Ahmed Megahid,
ředitel Egyptské státní
kněžní organizace*

Egypt nebyl nikdy pouhým názvem země a jejího národa, nýbrž místa, kde se zrodila starobylá civilizace, která dala světu základy tolerance a mírového soužití. Je domovinou lidí, jejichž národní identita vychází ze soužití různých kultur, náboženství a civilizací. Dnešní Egypt je pokračováním tohoto vývoje. Představuje zemi, která se prolínáním kultur, náboženství a civilizací prosadila na mapě arabské a světové kultury. Proto se také Egypt stal pomyslným majákem osvěty, pokroku, a vzdělanosti nejen v arabském světě. Tyto charakteristické rysy stály za bojem Egypta a jeho obyvatel proti útlaku a nespravedlnosti, za zápasem o svobodu, který inspiroval řadu zemí světa. Jde o dvě velké revoluční změny.

Revoluce z ledna 2011 a června 2013 jsou klíčovými okamžiky v životě této země, jejíž obyvatelé dokázali přeformulovat svou historii a dát svým životním představám nový tvar. V popředí nově vnímaných hodnot stojí kultura, která je oslavou lidského myšlení a úspěchů moderního člověka. Egypt se představuje světu hlavně prostřednictvím kultury, literární a umělecké tvorby, kterou vytváří celá plejáda mladší i starší generace spisovatelů, představitelů všech oblastí uměleckého života a intelektuálů. Kulturní hodnoty, které tak vznikají, jsou svébytnou egyptskou cestou ke svobodě, vědě a poznání. Vždyť Egypt je zemí, která hledá poučení ve své minulosti, a se světem se chce podělit o své zkušenosti. Pro Egypt je velkou ctí být pozván jako čestný host knižního veletrhu v Praze, který zároveň pokládá za cennou příležitost představit svůj nový pohled na svět, a to pomocí různých kulturních aktivit, jejichž smyslem je ukázat nový Egypt symbolizovaný sluncem naděje, které vyšlo díky zmíněným revolučním událostem. Po dvou egyptských revolucích, které otevírají nové možnosti a perspektivy, se egyptská společnost zaměřuje na

KULTURA

zakotvení svobody a tolerance jako obecně platných základů lidské existence. Vzdělání a usilovná práce jsou přitom základním nástrojem prosperity každého národa. Svobodné myšlení musí působit na egyptskou mládež a vést ji k vytváření vysněného světa. Svobodou a tolerancí mohou Egyptané čelit útlaku, násilí a terorismu. Literární díla a umělecká tvorba budou vždy tou nejsilnější zbraní a nejlepším prostředkem k dosažení těchto cílů. Bez ohledu na všechny překážky a nesnáze jsou Egyptané hluboce přesvědčeni o tom, že kultura představuje nezbytný nástroj k uchování a šíření úspěchů, jimiž Egypt vstoupil do povědomí celého světa. Všichni věříme, že po dvou revolucích čeká Egypt lepší budoucnost.

Dr. Ahmed Megahid

Ředitel Egyptské státní knižní organizace

Zdroj: Program - Svět knihy Praha, 14. - 17. 5. 2015, 21. Mezinárodní knižní veletrh a literární festival

Fátima Qandíl (Egypt)

Je básnířka, literární kritička a překladatelka. Vyučuje literární kritiku na filosofické fakultě Univerzity Helán v Káhiře. V době od 1990–1998 pracovala jako odborný asistent v překladatelském centru při Akademii věd v Alžírsku. V letech 1984–2009 vydala pět básnických sbírek *Jsem tvým náhrobním kamenem* (2009), *Otázky zavěšené jako zabitý dobytek* (2007), *Ticho vlhké vaty* (1995), *Zákaz vycházení* (1987), *Abychom mohli*

žít (1984). Její básně jsou přeloženy do angličtiny, francouzštiny, italštiny, němčiny, španělštiny, holandštiny a dánštiny.

Ahmad Abd Al-Latif (Egypt / *1978)

Egyptský spisovatel, žurnalista, překladatel. Vydal čtyři romány – *Výrobce klíčů*, *Svět nekromancie*, *Kniha tesaře* a *Eliáš*. Publikoval i povídky a kritické články o kultuře v egyptských a jiných arabských časopisech. V roce 2011 získal za svůj první román, ve kterém zachytil egyptskou realitu formou fantazijních vyprávění, Státní cenu za

KULTURA

literaturu. Jeho poslední román *Eliáš* měl velký pozitivní ohlas v kruhu literárních kritiků i mezi čtenáři.

Hála Lutfi (Egypt / *1973)

Režisérka, producentka a zakladatelka filmové společnosti Hassala Films collective. V Káhiře studovala filmovou tvorbu na Filmovém institutu a v roce 1999 promovala s červeným diplomem. Její dokumentární film *Feeling Cold* (2005) získal řadu ocenění včetně speciální ceny poroty na Egyptském filmovém festivalu, ceny za nejlepší scénář na Mezinárodním filmovém festivalu v Biong Yangu a ceny Golden Hawk na Festivalu arabských filmů v Rotterdamu. Režirovala sedm dokumentárních filmů televizního cyklu *Arabs of Latin America* (2006) pro dokumentární kanál Al Jazeera. V roce 2011 obdržela prestižní Cenu nadace Katrin Cartlidge, která je udělována za originální kinematografické počiny nezávislého filmu, ve kterých se zrcadlí integrita díla. Její celovečerní debut *Coming Forth by Day* z roku 2012 získal několik mezinárodních ocenění včetně FIPRESCI a ceny pro nejlepšího režiséra arabského světa na Mezinárodním filmovém festivalu v Abu Dhabi, na Filmovém festivalu v Kartágu (2012) a ceny za nejlepší film na milánském Festivalu afrických filmů (2013). Byl uveden na více než padesáti filmových festivalech po celém světě.

Hamdí Al-Gazzár (Egypt / *1970)

Egyptský spisovatel a žurnalista. Vystudoval filozofii na Filozofické fakultě káhirské univerzity. Debutoval románem *Černá magie* v roce 2005, který vyšel poté v pěti vydáních až do roku 2010. Román byl přeložen do angličtiny a vyšel v roce 2007 v New Yorku. V tureckém překladu román vydali v Ankaře (2013). V roce 2008 napsal další román *Skryté vášně*, jenž byl rovněž přeložen do angličtiny v nakladatelství americké univerzity v Káhiře (2013). Některá jeho další díla jsou přeložena i do češtiny.

KULTURA

Ibráhím Abd Al-Magíd (Egypt / *1946)

Egyptský spisovatel a držitel několika ocenění. Narodil se v Alexandrii a vystudoval filozofii na Alexandrijské univerzitě. V roce 1973 získal bakalářský titul BA a v následujícím roce přesídlil do Káhiry. V této době také vydal svůj první román. Mezi jeho nejznámější díla patří: *Birds of Amber*, *No One Sleeps in Alexandria* a *The Other Place*, která byla přeložena do angličtiny a francouzštiny. S knihou *The Other Place* zvítězil Abd Al-Magíd v prvním ročníku Naguib Mahfouz Medal. Tato cena je udělována za současné arabské literární dílo v překladu.

Chálid Al Biltagí (Egypt / *1965)

Významný bohemista, žijící v Káhiře, vystudoval jako hlavní obor český jazyk (kombinace češtiny, angličtiny a arabštiny) a zároveň simultánní a konsekutivní tlumočení. V letech 1992 až 1997 absolvoval doktorské studium na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Působil na katedře slovanských jazyků na univerzitě Ain Shams v Káhiře jako odborný asistent českého jazyka (syntax, morfologie, analýza textů, konverzace, překlad a tlumočení) a dále pak jako lektor arabského jazyka na FF Univerzity Komenského v Bratislavě. V roce 2008 se vrátil do Káhiry, kde je odborným asistentem českého jazyka na fakultě Al Alsun Univerzity Ain Shams. Do arabštiny přeložil díla Milana Kundery – *Nesmrtelnost* (2002), Miroslava Verneru – *Pyramidy, tajemství minulosti* (2004), antologii *Stories from the Heart of Europe* (2008), Václava Havla – *Moc bezmocných* (2012). Je rovněž autorem pětidílného rozhlasového cyklu o české a slovenské literatuře *Mezi dvěma jazyky* (2009, Egyptský rozhlas).

Chálid Surúr (Egypt / *1965)

Egyptský výtvarník a pedagog. Vystudoval Fakultu umělecké výchovy na Káhirské univerzitě a pracuje zde jako profesor výtvarného umění. Od roku 1985 organizuje každoročně mnoho výstav výtvarného umění v Káhiře, Kataru a Dubaji. Absolvoval studijní pobyty v Itálii a USA, v Kuvajtu a Egyptě obdržel řadu ocenění.

KULTURA

Maj Chálid (Egypt)

Maj Chálid je spisovatelka, rozhlasová moderátorka a překladatelka. Napsala čtyři romány, tři sbírky povídek a cestopisnou knihu. Román *The Magic of Turquoise* byl přeložen do angličtiny a němčiny a zastupoval moderní egyptskou literární tvorbu na Londýnském knižním veletrhu (2013), Knižním veletrhu v Istanbulu (2011) a Lipsku (2012). Autorka se svou knihou absolvovala přednášky, semináře a autorská čtení po celém světě a také získala tvůrčí pobyty ve švýcarském -Lavigny a v Srbsku. Původní profese rozhlasové reportérky a doktorát z psychologie pomohl Maj Chálid zvládnout práci na románu *Tango and Mawwal*, který vypráví příběh Violy, pacientky ústavu pro duševně nemocné. Veškeré dění, všechny zvuky i hudba se odehrávají pouze ve Violině vlastní mysli, jelikož trpí hysterickou němotou, která však byla chybně diagnostikována jako schizofrenie. Podle románu se v současné době natáčí televizní série. Maj Chálid rovněž pracuje pro dabing, miluje hudbu, tanec a malování. Díky tomu dokáže plně uplatnit precizní smysl pro detail při popisu světa rozhlasového vysílání a výtvarného umění, jako například v knize *The Magic of Tuquoise* a *Last Seat in Ewart Hall*, která je prvním arabským románem, který čtenáře zavede do prostředí Americké Univerzity v Káhiře, kterou autorka kdysi sama absolvovala. V roce 2015 představila na knižním veletrhu v Káhiře svoji nejnovější knihu *Gymnasium*.

Mansúra Izz Ad-Dín (Egypt)

Egyptská spisovatelka a novinářka. Její první sbírka povídek *Flickring Light* vyšla v roce 2001. Následovaly tři romány *Maryam's Maze* (2004), *Beyond Paradise* (2009) a *Emerald Mountain* (2014). Její knihy byly přeloženy do několika jazyků. Román *Maryam's Maze* byl přeložen do angličtiny (American University in Cairo Press) a vyšel v roce 2007. V roce 2009 byla Mansúra Izz ad-Dín vybrána do projektu *Beirut39*, jako jedna z devětatřiceti nejlepších arabských autorů ve věku do čtyřiceti let. Její druhý román *Beyond Paradise* postoupil v roce 2010 do užšího výběru prestižní Arabic Booker Prize a byl přeložen do italštiny

KULTURA

(Piemme-Mondadori, 2011) a němčiny (Unions Verlag, 2011). V roce 2013 vydala knihu povídek *The Path to Madness* a v roce 2014 získala na Mezinárodním knižním festivalu v Káhiře cenu za nejlepší egyptskou sbírku povídek. Román *Emerald Mountain* zvítězil v roce 2014 v soutěži o nejlepší arabský román na knižním veletrhu *Sharjah International Book Fair (SIBF)*. Její práce se objevuje v mnoha světových novinách a časopisech, např. v *The New York Times*, *Neue Zuercher Zeitung*, *Sueddeutsche Zeitung*, *Granta* anebo *Public Space*. Od roku 1998 pracuje Izz ad-Dín jako knižní redaktorka v literárním časopise *Akhbar al- Adab* a od roku 2003 působí tamtéž jako šéfredaktorka literární kritiky.

Muhammad Faríd Abú Si'da (Egypt / *1946)

Muhammad Faríd Abú Si'da je egyptský básník a literární editor. V roce 1981 dostudoval žurnalistiku. Pracuje ve vědecké redakci nakladatelství Dar Al Marie v Káhiře, je členem Nejvyšší rady pro kulturu při Ministerstvu kultury Egypta. Vydal několik básnických sbírek, například *Cesta do pramenů řek* (1985), *Gazela skáče do ohně* (1990) a *Paměti kozorožce* (1997). Publikoval i veršované hry v časopisu *Ida* (Tvorba). V roce 1969 obdržel Cenu

za kulturu a v roce 1993 Státní cenu za literaturu.

Šaríf Júnus (Egypt / *1961)

Historik, překladatel, a politický aktivista. Vystudoval moderní historii na Filosofické fakultě univerzity v Helánu. Vydal sérii publikací a odborných článků o soudobé historii, překládá knihy z oblasti politologie a historie z angličtiny do arabštiny. Je členem programu EUME (Europe in the Middle East, the Middle East in Europe) a členem amerického výzkumného centra v Egyptě (ARCE).

Zdroj:

Program - Svět knihy Praha, 14. - 17. 5. 2015, 21. Mezinárodní knižní veletrh a literární festival

INFORMACE

**Mítink solidarity s iráckými uprchlíky a vysídlení,
Praha 11. 3. 2015**

**Vystoupení J. E. Ahlam Gailani
Chargé d'affaires velvyslanectví Irácké republiky v Praze**

Excelence,
Dámy a pánové,

Ráda bych jménem velvyslanectví Irácké republiky v Praze vyjádřila vřelě díky všem přítomným, kteří vyhověli pozvání Iráckého fóra a dnes se účastní tohoto mítinku solidarity s iráckými uprchlíky a vysídlení, jejichž počet podle statistik OSN již překročil hranici dvou a půl milionu osob. Ještě dříve, než se budu zabývat utrpením vysídlených Iráčanů, chtěla bych krátce pohovořit o zločinech organizace islámského státu (IS), o jeho závažném porušování práv naší země a našeho národa, jakož i ostatních národů v regionu, a o rostoucí hrozbě, kterou dnes představuje pro celý svět.

Po ovládnutí Mosulu a přilehlých měst a vesnic v severním Iráku, se tato teroristická organizace dopustila nejhavnějších zločinů proti tisícům civilistů, které lze přirovnat k zločinům proti lidskosti a genocidě. Sama organizace IS své zločiny dokumentuje a publikuje prostřednictvím Internetu: stínání zajatců a rukojmích, upalování v kovových klecích, mučení, únosy žen a dětí a jejich prodej do otroctví na veřejných prostranstvích.

Vedle promarněných lidských životů, tyto ohavné činy nechávají za sebou zničenou infrastrukturu provincií Ninive, Salahuddin, Dijála a Anabár. Před několika dny tyto teroristé vyrabovali muzeum v Mosulu, zničili muzejní předměty a sochy nesmírné hodnoty, představující koncentrovaný substrát po sobě jdoucích lidských civilizací na území Iráku, od úsvitu dějin. IS rovněž nechal spálit tisíce historických knih a rukopisů, které patřily k nejcennějšímu dědictví irácké a světové kultury.

Tyto zcela nevídané zločiny, jež otřásly svědomím světa, hluboce zasáhly iráckou společnost ve všech jejích národnostních, náboženských a etnických vrstvách. Křesťané byli zcela vyhnáni ze severních oblastí, vesnice jezídů se staly terčem krvavých útoků, zabíjení a vysídlení tisíců jejich obyvatel, podobně došlo k odsunům Turkmenů a příslušníků dalších menšin.

Irácké ženy jsou vystavovány ještě krutějšímu osudu. Zločinecká organizace se na nich svévolně dopouští znásilňování a mučení, ženy jsou

INFORMACE

prodávány na trzích jako otroci. Často jsou děti odnímány zajatým matkám, aby byly v zápětí použity jako živé štíty, jako nástroje sebevražedných atentátníků, či jako zboží na trhu, jako „další komodity“.

Vážení hosté,

Je vám jistě známo utrpení vysídlenců a uprchlíků, jejich zhoršující se situace, zejména pro nemocné, seniory, ženy a děti. Jistě také víte o nedostatku nezákadnějších životních podmínek. Bez ohledu na maximální národní úsilí uspokojit základní potřeby těchto lidí, lze tuto tragédii překonat pouze díky mezinárodní solidaritě a spolupráci, aktivitě organizací občanské společnosti, které plní své humanitární poslání při zajišťování nezbytné pomoci, zejména v současné fázi.

Cíle kampaní solidarity nelze omezovat jen na materiální a lékařskou pomoc, je třeba ji zaměřit i na osvětu, na informování co nejširší veřejnosti, na mobilizaci veřejného mínění proti zvěrstvům teroristických organizací v čele s IS, na podporu boje proti těmto zločinům. Toto musíme činit na národních, regionálních i mezinárodních úrovních.

Irácké vojenské a policejní síly spolu s „Lidovým mobilizačním hnutím“ a příslušníky místních kmenů, bok po boku v těchto hodinách bojují za úplnou porážku IS. V posledních několika dnech, toto úsilí vyústilo v osvobození částí Tikrítu, Bajdží a Samary. Věříme, že bude brzy dosaženo úplného vítězství, a že utrpení našeho národa, v celé jeho kulturní a národnostní rozmanitosti, bude ukončeno.

Dámy a pánové,

Vysoce oceňuji úsilí Iráckého fóra v Praze a irácké komunity v České republice za organizaci této události, stejně jako všem zástupcům českých občanských a humanitárních organizací, všem účastníkům a přítomným hostům. Doufáme, že tato aktivita bude mít pozitivní ohlas i na české scéně. Irácké velvyslanectví v Praze věří v trvalou spolupráci a koordinaci jak s iráckou komunitou, tak s našimi českými přáteli.

Ještě jednou vám všem děkuji a přeji vám krásný večer.

INFORMACE

Vystoupení Mgr. Miroslava Housky, místopředsedy Společnosti česko-arabské z. s.

Excelence, Vážení přátelé,

Dovolte mi, abych dnešní shromáždění pozdravil jménem Společnosti česko-arabské a současně vyjádřil naši plnou solidaritu s iráckými uprchlíky a vysídlenci a rozhodně odsoudil zvěrstva páchaná zločineckou organizací IS vůči nevinným lidem i kulturnímu dědictví Iráku.

Chci vás ujistit, že Společnost česko-arabská a její členové přispívají na svých úrovních k pomoci ukončit utrpení iráckého lidu a odstranit způsobené škody, kolegyně Beata Hulínová v těchto dnech pracuje na severu Iráku v rámci organizace Člověk v tísni.

Jak víte, působím v oblasti ochrany a restaurování památek. Snímky a záběry přicházející z Iráku, které jsme zde shlédli, mě proto nemohou nechat lhostejným, neboť od roku 2004 pomáháme se záchranou iráckého kulturního dědictví. Od roku 2004 jsme v různých programech vyškolili množství iráckých restaurátorů a pracovníků péče o památky, které jsou dnes ničeny. Proto spolu s absolventy těchto kurzů z pracovišť v Erbilu, Sulajmániji, Bagdádu, Karbale, kteří usilují o záchranu kulturního dědictví své země, rozhodně odsuzujeme a rovněž mapujeme zločiny páchané v Mosulu, pálení knih, ničení památek v Nimrudu, Hatře a muzeí.

V říjnu minulého roku jsme dokončili a předali projekt UNESCO na záchranu historických domů na citadele v Erbilu. A právě tato památka byla v červnu 2014 zapsána na listinu památek světového kulturního dědictví UNESCO, mj. jako symbol kulturní, sociální a společenské diverzity Iráku, multikulturní země, kde vedle sebe po tisíce let žijí různé národy, náboženství a kultury.

Proto je nutné vynakládat veškeré úsilí, aby se lidu této země opět vrátil klid na práci, a tomuto cíli bude Společnost česko-arabská i nadále veškerou svou činností přispívat.

Děkuji.

INFORMACE

Islamisté ničí historické památky: Zachraňují je čeští archeologové

Nezastaví se před ničím! Bojovníci Islámského státu ničí v arabských zemích nejen lidské životy, ale také prastaré památky nevyčísitelné hodnoty. Trojice českých archeologů se proti nim ale rozhodla bojovat.

Archeologové Karel Nováček a Lenka Starková ze Západočeské univerzity v Plzni a pražský arabista Miroslav Melčák se zaměřují na irácké město Mosul, které islamisté zcela ovládli a ničí jednu jeho památku za druhou.

Přímo na místě sice zasáhnout nemohou, v rámci svého projektu ale sestavují interaktivní počítačovou mapu, která destrukci města dokumentuje. Trojice odborníků shromažďuje všechna dostupná data, která by v budoucnu mohla pomoci při obnově historického města.

Zkáze podle projektu neuniklo 34 sakrálních staveb, 29 islámských mešit, škol a hrobek a pět křesťanských kostelů a klášterů. Kromě toho byly zničeny také dvě civilní budovy, palác a nemocnice z doby osmanské říše. Pouze šest zničených budov pocházelo z 20 století. Mosul tak ztratil značnou část své historické paměti. Celkem čeští vědci zaregistrovali 45 zničených objektů, z toho 36 nenávratně. „Jsou úplně srovnané se zemí a rekonstruovat je nebude možné,“ řekl Lidovým novinám Melčák.

Vědci pracují s archivními satelitními snímky, domnívají se proto, že konečný výčet navždy ztracených památek může být ještě vyšší.

Radikálové IS zveřejnili záběry dokumentující ničení mosulské knihovny a muzea i památek ve starověkém Nimrúdu a Hatře. Posledním barbarským činem džihádistů je zničení kláštera Mar Behnam v severním Iráku, který pamatoval ještě dobu asyrské říše (4. století). Klášter každý rok navštěvovaly tisíce křesťanů i muslimů.

Islamisté ho minulý rok v červenci obsadili, odstranili z něho všechny kříže a hrozili mnichům, že je popraví. Následně je vyhnali, aniž by jim dovolili vzít si cokoliv s sebou. Tento týden vyhodili komplex do povětří a videem se pochlubili na sociálních sítích.

INFORMACE

Islámský stát vyhlásil v části Iráku a Sýrie chalífát. Na území, které ovládá, se nacházejí jedny z nejvýznamnějších archeologických nalezišť na světě. Radikální hnutí odmítá vše, co není v souladu s jeho interpretací sunnitského islámu, jako kacířství. Jeho členové ničí prastaré památky, nicméně podle úřadů je i prodávají, aby získali peníze. Zvěrstva IS na starověkých pokladech odsoudila Organizace spojených národů jako válečný zločin a útok proti společnému dědictví celého lidstva.

Irák požádal mezinárodní leteckou koalici, která pomáhá bojovat proti islámským radikálům, aby ochránila archeologická naleziště. Irák Američany požádal o satelitní snímky Chorsábádu a Hatry, aby odborníci mohli vyhodnotit rozsah škod. Jen v severoirácké provincii Ninive mají radikálové z IS pod kontrolou 1700 archeologických nalezišť.

Mgr. Lenka Starková, Ph.D.

Zdroj:

<http://www.blesk.cz>, 20.3.2015

CO SI PŘEČÍST

Co nového vyšlo

Alois Musil, Ze světa islámu
Žďárský Pavel (Ed.), Praha, Akropolis 2014,
ISBN 978-80-7470-062-0, 443 s.

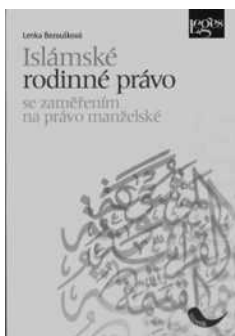

Narození, svatba a pohřeb v sunnitském islámu
Malecká Jana, Brno, Masarykova univerzita
2014, ISBN 978-80-210-7212-1, 227 s.

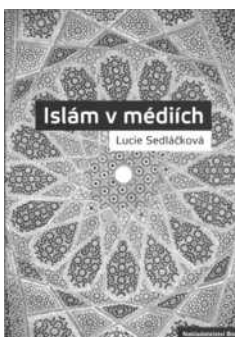
Atlas muslimských strašáků aneb vybrané kapitoly z „mediálního islámu“
Ostránský Bronislav, Praha, Academia 2014,
ISBN 978-80-200-2428-2, 190 s.

CO SI PŘEČÍST

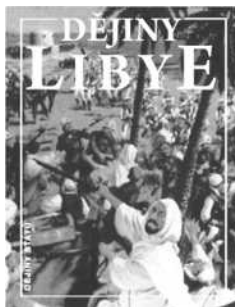
Islámské rodinné právo se zaměřením na právo manželské

Bezoušková Lenka, Praha, Leges 2014,
ISBN 978-80-87576-55-7, 263 s.

Islám v médiích

Sedláčková Lucie, Liberec, Bor 2010,
ISBN 978-80-86807-65-2, 123 s.

V tisku:

Dějiny Libye

Gombár Eduard, Praha, Lidové noviny 2015,
ISBN 978-80-7422-363-1

Moderní literatury arabského Východu

Oliverius Jaroslav, Praha, Karolinum,
2. vydání

CO SI PŘEČÍST

Knihy z produkce nakladatelství Dar Ibn Rushd

Vyšlo v roce 2015:

- **Pohádka o barvách**, Radvan Bahbouh, ilustrace J. Bičovská, 2. vydání
- **Moderní jemenské povídky**, antologie - kolektiv překladatelů
- **Marocké království**, Charif Bahbouh
- **Syrská kuchyně**, Charif Bahbouh, Blanka Dobešová

Vyšlo v roce 2014:

- **Malý arabsko-český slovník**, Charif Bahbouh, Ondřej Somolík, Tereza Svášková
- **Moderní libanonské povídky**, antologie - kolektiv překladatelů
- **Co je dobré vědět o arabském a islámském světě**, René Kopecký, Charif Bahbouh
- **Sny o koučování**, kolektiv autorů
- **Coaching Dreams**, kolektiv autorů
- **Dlaň pro Marinu**, sbírka básní Jarmily Hannah Čermákové

Připravujeme:

- **Dějiny Jemenu**, kolektiv autorů
- **Druhá část arabské gramatiky mimo sloves**, kolektiv autorů

Kontakty:

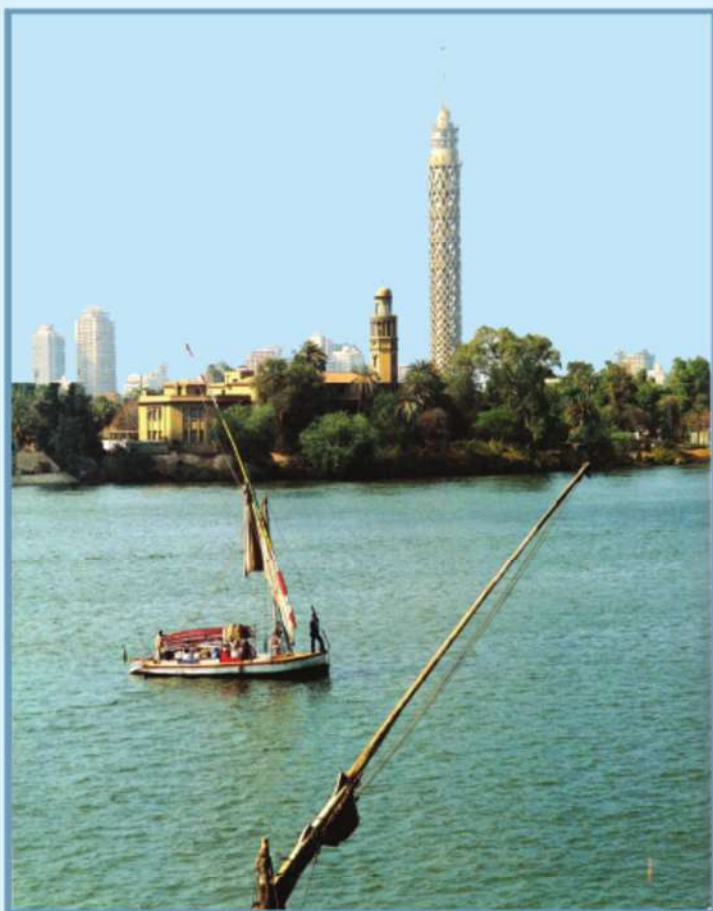
Nakladatelství Dar Ibn Rushd, s. r. o.
Komenského nám. 949
250 01 Brandýs nad Labem
www.daribnrushd.cz, ibndar@seznam.cz

الجمعية التشيكية - العربية

2015

1

النشرة الدورية

SPOLEČNOST
ČESKO-ARABSKÁ

ANNA LINDH
FOUNDATION

EUROMED